Postimees

72. aastakäik.

Ilmub iga päew warahommikul.

Toimetuse ja talituse aadress: „Postimees", Tartu. — Kõnetraadid: talitusel nr. 80; pea- ja tegewtoimetaja 2-86; toimetuse sekretär 9-86; päewauudised ja Tartu teated 1-86. Telegrammi-aadr.: „Postimees", Tartu. — „Postimees", Tallinna, Wene tn. nr. 1. kõnetraadid 16—11 ja 30—81.

Toimetuse kõnetunnid: Jaani tän. nr.11/13, lehe toimetuses äripäewal kl. 10—12 e. l. ja 6—7 p. l. Peatoim. kõnet. 12—1.

Käsikirjad mitte-kirjasaatjate poolt arwatakse hinna alla, kui neile tasunõudmine peale on kirjutatud. Tarwitamata käsikirjad hoitakse ainult sellekohasel soowil alal.

„Postimees" asub Jaani t. nr. 11/13 (omas majas) ülikooli wastu. „Postimehe" raamatukaupius Suurturg 16, telefon 250.

Aadressi muutmise korral tuleb 25 senti maksa ja wana aadrese üles anda.

Üksik number 5 senti.

„Postimehe" tellimishind:

Kodumaale: 1 kuu peale postiga 1 kr. 10 senti, postita — kr. 95 senti
3 „ „ „ 3 „ — „ „ 2 „ 50 „
6 „ „ „ 5 „ 50 „ „ 5 „ — „

Wäljamaale: 1 kuu peale 2 krooni 50 senti.

Kuulutuste ühe weeru millimeter kuulutuste küljel 5 senti, lehe eesotsas 10 senti, tekstis kuulutuse kirjaga 12 senti ja tekstis teksti kirjaga 15 senti

Hinnaliste lisade tellimishind: „Sädemed" 20 senti kuus, „Lasteleht" 30 senti weerandaastas. „Terwis" weerandaastas 60 senti. Tellida wõib lehte igast päewast alates kuni iga kuu wiimase päewani.

Nr. 338 Teisipäewal, 11. detsembril 1928. a. Tänast lehte on 8 lehekülge **Nr. 338**

JDEAL Kaks wiimast päewa täna ja homme **ennenägemata eeskawa näitelawal ja näitelinal. / Esietendus!** **Tartus**

NÄITELAWAL: Esimest kord Tartus teater-kabaree

BONZO WÕÕRUSETENDUS

Kuulsa näitleja, Pariisi, Berliini ja Riia lemmiku

A. WERNER'i

osawõttel ja juhatusel. Repertuaaris: komöödiad, skitsid, muusikalised lawastused, paroodiad, jutustused, naljad jne.

1) **Laul „Bonzost".** laulawad D. Dagarowa, G. Galina ja A. Werner.
2) **Kui Kungla rahwas,** rahwalaul, laulab S. Solowjewa.
3) **„Näilikad".** Mälestuseliblikas — D. Dagarowa, Surma liblikas — G. Galina, Armastuseliblikas — J. Tiimann.
4) **„Korw wiinaga":** Schampanjer — D. Dagarowa, Reinweia — A. Koppel, Madeira — J. Tiimann, Walgepea — G. Galina.
5) **A. Werner** — jutustused ja stseenid.
6) **Charly Reitsi** — Gümnasisti armastus.
7) **S. Solowjewa** — romansid.
8) **A. Werner'i** osawõttel lõbus Prantsuse skits: D. Dagarowa ja G. Galina kaastegewusel.
9) **Mind sõbrad... saatsid** Naljamäng 1 waatuses.

NÄITELINAL: Suur grandiöösne filmiteos: **PATU LÄWEL** (ABIELUNAISE KÕRWALHÜPPED).

Sügawmõtteline pärutaw draama 10 osas, kuulsa filmitähe, publ. lemmiku BRIGITTE HELM'i ja Jack Trevor'i kaasteg.

Algus äripäewadel kell 5 p. l., pühapäewadel kell 3 p. l. / PRIIPILETID SELLE EESKAWA PEALE MAKSWUSETA.

Perekonnaseisu ametnikkude nõupidamine.

Senised maksunormid tekitawad nurinat.

Pühapäewal peeti Tallinnas raekoja saalis linnade ja alewkte perekonnaseisu ametnikkude päewa, millest osa wõttis ligi poolsada ametnikku. Aruande seniste nõupidamiste resolutsioonide ellawiimisest esitas perekonnaseisu ameti liidu sekretär hra Awesson, milles konstateeris, et senised perekonnaseisu ametnikkude soowid siseministeeriumile on jäänud surnud punktile. Perekonnaseisu dokumentide maksustamisel tekkiwata ebaühtlustele ja raskuste kohta referereris samuti hr. Awesson. Referent ei pea õiglaseks seda asjaolu, et perekonnaseisu dokumentide eest wõetakse kahejuguist maksu. Kui tahetakse seletada, et andmete ossimine endiktest kirikuraamatutest on degawiitem, siis ärgu unustatagu, et ei wõi hõuda kodanikult ainelist wastutust korratult peetud personaal-raamatu eest. See tekitab rahwas põhjendatud nurisemist, nii et perekonnaseadus saab kodanikule nuhtluseks.

Lõpuks esitab referent statistilisi andmeid, palju annawad perekonnaraamatud kogudustele tulusid. Kokkuwõte näitab, et tulud on 75.000 kr. aastas. Lõpuks esitab referent resolutsiooni:

Perekonnaseisu ametnikkude päew konstateerib, et wabariigi walitsuse määrusega maksmapandud maksunormid, millega personaalraamatu wäljawõtted tõstetud 4-kordseks, tekitab kodanikkude seas põhjendatud rahulolematust ja takistab korraliku töö arenemist, ning awaldab soowi, et makswusel olew määrus muudetaks ja dokumentide saamine tehtaks kättesaadawaks kõikidele kodanikkudele.

Ühtlasi kinnitab koosolek, et waimulikul peaks jatkuma maksust, mis ette nähtud wabariigi walitsuse määruses 30. apr. 1926. a.

Perekonnakirjade korraldamisest siseministri määruste kohaselt refereerib Walter, kes samuti leidis, et siseminister peaks reguleerima omawalitsuse ja waimuliku perekonnaseisu ametnikkude tööd. Esitas resolutsiooni:

Päew rõhutab perekonnaregistrite üldise sisseseadmise wajadust kõigis omawalitsustes, mis lihtsustab perekonnaseisu muudatuste registreerimist, ning wõimaldaks kodanikkudele otsekohe saada neile tarwilikke perekonnaseisu tunnistusi. Registrite sisseseadmine peaks sündima riigi kulul ja algaks 1929. a. Perekonnaregistrite jookswaks korrashoiuks on tarwilik, et siseministeerium teeks sunduslikuks kõigile perekonnaseisu ametnikkudele kogutud andmeid enne sünni wõi abielu registreerimist.

Kadaja poolt esitati 2 resolutsiooni, et niikaua, kui kõigi kodanikkude perekonnakirjade korraldamine ei ole sunduslikuks tehtud, tuleks kohustuslikuks teha perekonnakirjade korraldamine nende isikute kohta, kelle kohta praeguse korralduse järele perekonnaseisu ametnikud juba teateid peawad koguma, s. o. wastsündinud laste wanemate, warem sündinud laste jne. kohta.

Tahli poolt konstateeritakse, et omawalitsuse perekonnaseisu ametnikkude eelmisel nõupidamisel tehtud soowiawaldused siseministeeriumi poolt wähe tähelepanu leidnud. Päew awaldab lootust, et need edaspidi rohkem tähelepanu leiawad. Esitatud resolutsioonid wõetakse wastu.

Siseministeeriumile esitatakse rida soowiawaldusi. Perekonnakirjade awamise kohta tuleb kodanikkudele isikutunnistusele wastaw märkus teha.

Üldine meeleolu ja soowid on, et perekonnakirjad seotakse kõige kiiremas korras sisse ja kirikute personaalraamatud kui perekonnakirjade korraldamisel tarwilikkude dokumentide allikad koondatakse siseministeeriumi ja tunnistusi antakse wälja maksuta. Ebaõiglased leitakse olewat praegused maksunormid tunnistuste eest waimulikkudele.

Üldist poolehoidu leiab ettepanek, et perekonna nimed, kui ka eesnimed kirjutatakse eestipäraselt. Soowitawaks peetakse, et siseministeeriumilt informatsiooni mõttes antakse omawalitsuste perekonnaseisu ametnikkudele ärakirjad waimulikkudele saadetud ringkirjadest.

Saladuslik auto uputamine.

Kwistentali restorani ukse eest weeretati auto jõkke.

Kas kättemaks wõi rumal nali?

Öö wastu esmaspäewa sõitis Tartu taksiauto nr. 234 Kwistentali. Ühes sõitjatega astus restorani ka autojuht Jõgi. Lühikese seesolemise järele läks Jõgi oma autot waatama, mille ta ukse ette oli jätnud. Auto oli kadunud kui tina tuhka.

Esimene arwamine oli: siin on wargad ameerikaliku teoga hakkama saanud. Ümbruskonna lähemal järelewaatusel aga selgus, et see oli eksiarwamine: 6—7 meetri kaugusel kaldast läikis weepinnal mingisugune tume kogu. Selgus, et see oligi ukse eest kaduma läinud töldauto „Erskyne" katus. Nähtawasti oli auto mäest rõllegi poolt alla liikatud ja talle wette jooksmiseks waba woli antud.

Uputatud auto kättesaamine ei olnud kerge asi. Pööraki siin abipalwega linnas elutsewa paadisadama ja auto omaniku A. Rezderi poole, kes kõtre, trosse ja ankruid kaasa wõttes kohale sõitis.

Ühisel jõul ja nõul asuti päästmistööle. Mõne ebaõnnestunud katse järele jäi lõpuks ankur „uppinu" külge ning ühisel jõupingutustel tassiti auto kaldale, kust see siis teise auto järel juba Tartu toimetati.

Uputatud auto omanik hra Wäljaots hindab oma kahju 600—700 kroonile, sest auto sisseseade on täiesti rikutud. Esialgu on kindlaks tegemata, kes wõi mis otstarbel uputamine toime pandud. Politsei juurdlus muidugi näitab, kas siin on tegemist wihawaenust ettewõetud kuritööga wõi toimetasid uputajad poolnaljatades, ilma et neil oma teo tagajärgedest õiget ettekujutust oleks olnud.

Usuõpetuse tundide arwestamine.

Haridusministeeriumi seisukoht ei olnud õige.

Ketwadel teatas haridusministeerium Pärnu maa koolivalitsusele wastuseks wiimase järelpärimistele usuõpetuse tundide arwestamise kohta õpetajate tasumatsemisel, et usuõpetuse tunnid õpetajatele tasutakse kui wabataahtliku õppaine tunnid lisatundidena.

Selle peale andis Pärnu maawalitsuse wolinik riigikohtule laebuse seletades, et laewatud korraldus muudab lisatundideks kõik usõpetuse tunnid algkoolides ja sellega toob Pärnu maawalitsusele juure mitu tuhat krooni uusi kulusid, sest maawalitsus maksab 20 protsl. lisatundide tasust. Kaebaja tõi ette terwe rea laalulusi, mis pidid näitama, et haridusministeeriumi seisukoht ei ole õige.

Riigikohus asja arutades liedis, et Pärnu maawalitsuse seisukoht tuleb õigeks wõtta. Maksiwa õppejõudude tasuseaduse järele ei tule wahet teh. õpetajate normaalarwu tundide kindlaksmääramisel usuõpetuse ja teiste koolide sunduslikkude õpeainete wahel ja et usuõpetuse tunnid wõiwad lisatundideks loetud olla samadel alustel kui teistegi õppeainete tunnid.

Sellepärast otsustas riigikohus haridusministeeriumi korraldus tühistada ja asi haridusministeeriumile uueks otsustamiseks saata.

Stresemann Lugaanos.

Saksa wanameelsete erakonna ümberkorraldamine.

Berliinist, 8. detsl. (Trj.) Kui Stresemann Lugaanosse jõudis, ütles talle ametliku terwituse kohaliku kogukonna esitaja. Jaamas oli palju rahwast, kes aga toetasid terwitajat wähema südamlikkusega.

Berliini Saksa wanameelsete erakond on kokku astunud, et arutada erakonna ümberkorraldamise asja.

Suur koalitsioon lunakse jaanuaris.

Rahwaerakond ootab Stresemanni.

Berliinist, 10. detsl. (Trj.) Berliini politilistes ringkondades on kuulda, et Saksa walitsuse lõpulik ümberkujundamine wõib sündida alles tulewa aasta jaanuaris. Läbirääkimised jatkuwad käesolewal nädalal. Siiski tahab Saksa rahwaerakond enne ära oodata wälisminister Stresemanni tagasitulekut Lugaanost. Igal tingimusel loodetakse, et jõuluks suudetakse kindlaks määrata suure koalitsiooni üldjooned.

Äks „suwerääneelts" Aafrikas laob.

Londonist, 9. detk. (Trj.) Nagu Lissabonist teatatakse, otsustas Portugali walitsus, et need maad Mosambiigis, mis praegu Nyassa seltsi walitsuse all, lähewad alates tulewa aasta oktoobrist riigi kontrolli alla.

Nagu paljud teised Euroopa riigid, nii alustas ka Portugal oma asumaa Mosambiigi koloniseerimist eraseltsi kaudu, kellele riigi poolt laialdased wolitused kätte anti walitsemise, kohtukorralduse, wälisriikidega läbikäimise jne. alal. Harilikult on säärased suwerääneelsid oma emamaale rohkem sekeldusi ja rahutust kui kasu kaela toonud, mispärast riigid neist esimesel wõimalusel wabaneda püüiawad.

Tugew tsükloon L.-Ameerikas.

Londonist, 9. detsl. (Trj.) Nagu Buenos-Airesist teatatakse, surmas tsükloon Tucumani prowintsis 4 inimest ja wigastas paljuid.

Seaduse-eelnõu pankiiri ameti kohta.

Londonist, 9. detsl. (Trj.) Nagu Pariisist teatatakse, liikus Prantsuse saadikutekojas läest kätte walitsuse seaduse eelnõu, mis keelab pankiiri ameti igaühele, kes kohtu poolt karistatud, wõi kes teinud ettewaatamata pankroti.

Howard ei lahku.

Berliinist, 8. detsl. (Trj.) Londonist teatatakse ametlikult, et kuulujutud Inglise Washingtoni saadik Howardi lahkumisest on alusetu.

6. Pan-Ameerika kaubanduskonwerents.

Berliinist, 8. detsl. (Trj.) Nagu Washingtonist teatatakse, awati reedel 6. Pan-Ameerika kaubanduskonwerents, millest wõtab osa 600 saadikut. Konwerentsil arutatakse kaubanduslisi ja rahanduslisi küsimusi.

Schpoljanski jääb koalitsiooni.

Riiast, 9. detsl. — Laupäewal oli koalitsiooni koosolek, kus otsustati, et põllutöö ministri abi Schpoljanski oma ametisse edasi jääb. Õigeteist allikatest saadud andmete põhjal on demokraatline tsentrum tekkinud olukorraga leppinud.

Mässajad paluwad rahu.

Berliinist, 10. detsl. (Trj.) Nagu Londonist teatatakse, palusid Afganistani mässulised suguwõsad pärast kuningas Amanullaj wõitu rahu. Selles asjas arenewad praegu läbirääkimised, mille tulemuseks loodetakse konflikti lahenemist.

Jõulukingituseks:

Willast meester. paltu-ülikonna } **riief.**
„ naister. mantli-kleidi
Prantsuse kleidisiidi soowit. wõistlem. odawate hindad.

Riidekaubaladu

Tschernow, Luksep & Ko.

Tartus, Kaubahoow nr. 6-7, Telef. 1-56.

Mingisugust kasu ei ole osta pleekimata pesuriiet 1 se.t odawam, kuid suur kasu on, **kui ostate hea kleidi sameti** mis maksis enne 350, aga

nüüd ainult 250.

Wärwirohke walik. Rutake ostmisega.

Karl Abel'i

riide ja walmisriiete kauplus Tartus, Kaubahoowis 8.

Pidalitõbi Tartus.

Haigus wäljastpoolt sisse toodud.

Mõnda haiguse liikumisest.

Kahel wiimasel nädalal on Tartus ilmsiks tulnud kaks pidalitõwe juhtumist. Kuna see haigus end ilmutab harilikult pesakondade wiisi, siis on wõtnud mõnel pool arwamine maad, nagu oleks ka Tartus mõni pesakond.

Et asjata kartuselele mitte maad anda, pööras meie lehe esitaja linnaarsti dr. G. Krolli ja terwishoiuarsti dr. Põderi poole, kes andsid lahkesti seletust.

Kahe wiimase aasta jooksul on kaks hiljuti ilmsikstulnud pidalitõwe juhtumist ainukesed. See näitab, et Tartus lepra pesa ei ole. Pealegi kinnitawad haigusejuhtumised ise seda arwamist, sest mõlemad haiged, nii kordnik kui ka koolilaps, on lühikest aega Tartus asunud.

Harilikult tuleb pidalitõbi awalikuks perekondades, mille liikmete hulgas juba waremalt haigeksjäämisi ette tulnud. Nii on see haigus ka kordniku perekonnas Sootaga wallas waremalt ilmsiks tulnud, kuna koolilapse perekonda ei ole weel saadud murida.

Külgehakkawuse mõttes lepra eriti kartetaw ei ole. Asjatud on sarnased arwamised, kus kartetakse sõita maanteed mööda, mille ääres umbes ¼ wakamaa kaugusel asub pidalitõbiste maja. Haigus hakkab harilikult külgepikema ühaselamise tagajärjel. Et see külgehakkawuse mõttes eriliselt kartetaw ei ole, seda näitab ka see, et meil Eestis üksi pidalitõbiste haigemaja teenija ega welsker pole haigeks jäänud. Haigus tuleb enam ilmsiks mereäärsetes maades. Meil on kuuremad pidalitõwe pesad Saaremaal, Läänemaal ja Pärnumaal, kuna Tartumaa haigusest üsna waba olnud.

Haiguse wälised tundemärgid on alguses üsna wäikesed, wistrikute ja muhukeste näol ning isegi arstil on raske ilma preparaadita haigust kindlaks määrata. Oma edaspidisel arenemisel wõib tõbi aga rikkuda igasuguseid organeid, silmi, kõrwu, nina, ja wõib tekitada haawu ning mädanikke. Kui palju lepra inimese iga lühendab, seda pole kindlaks tehtud. On juhuseid, et pidalitõbine elab kõrge wanaduseni.

Mis puutub tõwest paranemise, siis üksikud on haigemajast wälja lastud. Närwilepraga haiged pole kartetawad, neid lastakse inimeste hulka wabalt liikuma. Wäljalastud käiwad aga siiski togu aeg weel arstlise kontrolli alla.

Tartu-Petseri raudtee ehitamine kinnitatud.

Teedeminister kinnitas Tartu-Petseri raudtee ehitustööde wäljaandmise Hoygaard ja Schulzi firmale. Kuuldawasti sõlmib teedeministeerium ettewõtjaga täna-homme wastawa lepingu. Lepingus fikseeritakse nõudmised, 1) et ehitustööd teostatakse Eesti töölistega ja tehniliste jõududega, 2) et raudtee ehitamisel wõimalikult kasutataks Eestis saada-olewaid materjale, nagu tsementi, liipreid jne., 3) et raudtee ehitamisel kasutataks Eestis leiduwaid mehaanilisi tööabinõusid (masinaid).

Tähendatud tingimused tööjõu, materjali ja mehaaniliste wahendite tarwitamise kohta fikseeriti eelmise teedeministri A. Keremi ajal. Nii ei ole praegune teedeminister eelmise walitsuse ajal tehtud raudtee ehitustingimusi muutnud.

Kärewere sild walmis.

Ülesõitmiseks awatakse alles kewadel.

Kärewere silla ehitustööd on juba nii kaugele arenenud, et silla wiimaseid tellinguid hakatakse maha wõtma ja kolmapäewal komisjon kohale sõidab silda wastu wõtma. Komisjoni kuuluwad mm. [illegible] inj. Nemirowitsh-Dantschenko teedeministeeriumi ja inj. Lenzius maawalitsuse esitajatena.

Silda aga üldiseks tarwitamiseks ei saa weel awada, sest muldatööd silla otsadel on lõpetamata.

Täitmistöid alati ühiskondliste töölistega juba aasta eest ja neid jatkati kogu aasta läbi. Kuna suurwee alaliselt püüis, siis tuli töötada äärmiselt rasketes tingimustes ja peaaegu kogu aeg on tulnud täitematerjali otse weest [illegible] Kärewere poolt läheli tuli aga tööd ajutiselt katkestada, sest sawi [illegible] läbi läänemaksis. [illegible] tuleb jõu läita kahe kilomeetri pikkuselt, milleks kulub 45.000 kuubimeetrit mulda ja liiwa. Täitetöid jatkuwad arwatawasti talw läbi ja silla awamist üldiseks tarwitamiseks wõib loota alles kewadel.

Lähemal ajal alatakse töid ühiskondliste töölistega.

Kolm nädalat haigust kurnab jõudu.

Esmaspäewa hommikul oli Inglise kuninga üldine seisukord natuke paranenud, kuid hädaoht kestab edasi.

Walesi prints jõuab kolmapäewal Londoni.

Londonist, 10. detsembril (Trj.). Kuningale lähedal seiswad õukondlased on nüüd palju optimistlikumad ja teatawad, et majesteedi terwis kindlasti parem on kui nädal tagasi. Kuid laupäewa öösel awaldatud autoriteetne teadaanne ei salga sugugi, et nädala jooksul tõsise kartuse perioode oli. Teadaanne ise kõlab järgmiselt:

„Pärast wäikest halwenemist reedel näitab kuninga terwis laupäewal paranemist. Edu on, kuid see peab paratamatult aeglane ja waewarikas olema. Möödunud nädalal oli tõsine kartus, mille põhjuseks oli infektsiooni möllamine kogu organismis. Nüüd on arstidel tegemist ainult kohaliku infektsiooniga kopsus. Kuid samal ajal on seisukord endiselt raske, sest kuningas on juba peaaegu kolm nädalat haige ja terwendawad jõud sõjapärast nõrgemad kui nad olid Selle pika haiguse kestusel oli kuninga elu mitu korda hädaohus, kuid tema majesteet on praegu kindlasti julgemas seisukorras kui nädal tagasi, sest arstidel on tegemist ennem kohaliku infektsiooniga kui infektsiooniga, mis kogu organismis möllab. Kuningas paneb haigusele wastu ja on reedest saadik paranenud.

Sellesarnane haigus peab paratamatult jõukurnaw olema. Tuleb arwestada tõusu ja mõõnaga, kuna paranemine waewarikas peab olema Onneks hakkab tõus wiimase 24 tunni jooksul langema. Sondeerimine nõelaga ja Röntgeni üleswõtted näitasid, et pleuraalefusioonil (mäda) nimetamiswäärilisel hulgal ei ole. Seepärast ei wõi ka operatsioonist juttu olla.

Pühapäewal, — kuninga haiguse 19. päewal — kell 12 awaldatud bülletään oli järgmise sisuga:

„Kuningas magas mõne tunni. Palawiku kestmine awaldab paratamatult mõju, kutsudes esile teatawat rammestust. Kuid pulss on endiselt tugew.“

Alla kirjutanud: Stanley Hewett, Dawson of Penn.

Pühapäewa õhtul kell 8.30 awaldatud bülletään ütleb:

„Kuningas saatis päewa rahulikult mööda, kuid hommikuses bülletäänis tähendatud rammestus pole wähenenud Pulss on endiselt tugew.“

Alla kirjutanud: Stanley Hewett, Dawson of Penn.

Wähe aega pärast kella 12 esmaspäewal awaldati järgmine bülletään:

„Kuigi kuningas öö rahutult mööd saatis, on temperatuur esmaspäewa hommikul natuke langenud ja ka üldine seisukord wähe paranenud. Siiski pole hädaoht weel möödunud.“

Walesi prints lahkus ristleja „Enterprise'iga“ Port Saidist laupäewa õhtul kell 11.20, et Brindisisse rutata.

Hilisemate teadete järele jõudis Walesi prints esmaspäewa hommikul ristleja „Enterprise'iga“ Brindisisse, kus ta otsekohe pärast talüülikonna ja kajuka selgatõmbamist eraongile ruttas, mis teda 1420 miili kaugusel asuwasse Boulognesse wiib. Sealt sõidab ta Briti miiniristlejaga Doverisse, kust eraongiga Londoni jõuab. Tema teekond lõpeb kolmapäewal.

Seal, kus haige kuningas lamab.

Kogu Briti riik jälgib südamlikku tähelepanuga Inglise kuninga haigust, mille käigust bülletäänid iga päew kaks korda teatawad. Pilt kujutab praegu harilikku nähtust Buckinghami palee ees, Londonis, kus haige kuningas lamab. Päewal ja isegi öösel ootawad paljud kodanikud raudwärawa taga arstide wiimase bülletääni awaldamist.

Kaubamuuseumi asutamine.

Kaub.-tööstusministeeriumil on kawatsusel kaubamuuseumi awamine. Selle sihiks oleks kodumaa saaduste propageerimine ja majanduslise kutsehariduse edendamine. Selleks korraldatakse laiaulatuslikum nõupidamine 13 dets. kaub.-tööstusministeeriumis, millest peaasjaomaste asutuste on kutsutud osa wõtma ka Tartu ülikooli esitaja. Nõupidamisel tuleb laalumisele, mis kujul tuleks luua kõnesolen asutus ja samuti, mida peaks wõtma tem lähemaks ülesandeks, kas tegeliku kaubanduse edendamist, wõi kaubanduslise kutsehariduse edendamist.

Hoover Tschiilis.

70-liikmelise Boliiwia terwituse-delegatsioon.

Berliinist, 10. dets. (Trj.) Tulewane Ühisriikide president Herbert Hoover jõudis Antofagastasse Tschiilis, kust sõitis edasi Balparaisosse. Antofagastas terwitas Hooveri 70 liikmeline Boliiwia delegatsioon wälisministeri Palazios'ega eesotsas. Arwatakse, et hommikueine kestel aurik „Marylandil“ köneld Tschiili ja Peru tülist Tacnaerica pärast ja Boliiwia soowist saada omale mõni Waikse ookeani sadam.

Ülemkoda arutab oma enese reformi.

Londonist, 10. dets. (Trj.) Lord Clarendon esitab teisipäewal ülemkojale oma ettepaneku selle seadusandlise koja reformi asjus. Küsimust on juba mitu aastat arutatud 1911. a. parlament, kes ülemkoja wõimu tundwalt kärpis, lükkas ülemkoja reformi enesehilisema aja peale edasi. Sest saadik ei ole mingisugust walitsuse eelnõud selles küsimuses esitatud, kuigi ükfitud liikmed paljudel kordadel era ettepanekutega wälja on tulnud.

Clarendoni ettepanek soowitab ülemkoja liigete arwu piirata ja asja nii korraldada, et kõik politilised parteid walimise wõi nimetusteel ülemkojas õiglaselt esitatud oleksid. Ta soowitab 150 peeri walida proportsionaalse esitussüsteemi alusel iga parlamendi peeridkogu poolt, kuna teised 150 nimetaks kuningas wastawalt alamkoja igakordse jõudude wahekorrale ja parlamendi eluea kestusele. Ühtlasi jääks kroonile ka õigus teatawal arwul eluaegseid peere nimetada.

Pan-Ameerika wahekohtu konwerents awati.

Berliinist, 10. dets. (Trj.) Nagu Washingtonist teatatakse, awati esmaspäewal lepituse ja wahekohtu kongress, millest wõtawad osa 20 riiki, wäljaarwatud Argentiina, kes protesteerib Monroe doktriini laiendamise wastu üle terwe Ameerika kontinendi.

München tseneraliseerimise wastu.

Berliinist, 10. dets. (Trj.) Nagu Münchenist teatatakse, peeti seal suur rahwusaste ja sotsialistide koosolek, millel protesteeriti ägedasti tsentralisatsiooni kawatsuste wastu, mille tõttu wähenevad Saksa osariikide õigused Koosolekust wõttis osa 7000 inimest, kellehulgas oli ka kindral Epp.

Laste jõulurõõm
ripub täielikult mõnusast ajawiitest.

Oleme rikkalikus walikus saanud

maalimis-tarbeid

nagu: igatseltsi wärwe, wärwipliiatseid, p nsl id, krite ja ka palju mitm-suguseid maalimisraamatuid

HINNAD WÕISTLEMATA ODAWAD

«Postimehe» raamatukauplus

Tartus, Suurturg 16.

Sotsialistide politiline tobi-lobi.

Maailma kära koolinõuniku ümber. — Üks ahastaw häälekaulelt Paidest. — Foxtrott töölisteatriga. — Lärmamisel ja tegemisel on wats wahet.

Kui Tartumaa uue koolinõuniku walimise järast waielused tõusid, siis wõis juba eelda: nüüd tehakse sellest politiline küsimus ja mine katsu siis weel asja töepõhja selgitada. Nõnda ka oli. See uus koolinõunik hra Kaalep leidis sotside silmas armu ja nõnda sündis, et „R. Sõna“ suure käraga kuulutas kõik need mehed ja naised, kes haridusnõukogus Kaalepi wastu julgesid hääletada sotside õigijaiks, töörahwa wereimejaiks jne. jne. Minge katsuge nüüd weel selgeks teha, et te wastu ei olnud mitte sellepärast, et see hra Kaalep sots on, waid sellepärast, et ta sellele kohale ei kõlba. Teid naerdakse lihtsalt wälja: Oh, sina igawene rahwaerakondlane, sa ei taha sotsi kooliasju ajama lasta, sellepärast oled wastu. Ja maawalitsuses istub sotsidel sarnane libe mees, kes kõik asjad enne juba jutti ajab, kuid teised maawalitsuse liikmed weel ongi pole jõudnud waadatagi. Pärast, kui teised ärkawad ,on sots oma sõbra juba koolinõunikuks kõigi reeglite pärasalt kinnitada lasknud. Kus parteihuwid mängus, seal mõtleb sots wäga kiiresti. Muida tal aega küll.

Tulewad siis wiimaks maawalitsuse esimees, abiesimees ja weel üks kolmas mees kokku ja otsustawad neljanda kaaslase tegude wastu abi otsida — kohtult. Aga mis sa enam otsid, juriidiliselt pole enam midagi teha. Ja sotside lehe käest saawad mehed sõimata pealekauba. Wõib olla on see neile ka õpetuseks, et teinekord tuleb natuke teisiti toimida ega mitte nii pikkamööda mõtelda. Muidu tõmbab libe sots jälle naha üle kõrwade ja sõimab tururnaise wiisil tagant järele. Maakond saaks aga jälle mõne asjamehe kaela, kellest pole ei sooja ega külma. — Sotsid oskawad räusata, see on juba wanast ajast untud tõde. Kõige tehkem kisendawad nad aga siis, kui on kaotsi minemas mõni soe koht wõi kui neile seda käke ei anta. Mõni aasta tagasi kadus Tartu piirilt üks sots nimega Reeben. Mees oli siin kõrgel kohal — koolimalitsuse juhataja. Enam ta seda kohta tagasi ei saanud ,ka mõnda teist kohta talle Tartus ei antud. Tartu nimelt tarwitab wäga kõrge wäärtusega mehi. Nüüd selgub, et see Reeben on otsaga Paides ja koguni keskkooli direktori kohal. Aga on end seal ka eht sotsi kombel ülewal pidanud: 1. dets. könelenud koolipoistele ja plikadele „sotsialistlikudest õppsihtidest.“ See kõlab umbes samuti nagu üks sotsialistlik direktor köneles Tartus ühel mälestusõhtul mõni aasta tagasi, et koolilastel tuleks kommunistide hauale lilli wiia. Kui nüüd ajalehtede wilkad kirjasaatjad selle too awalikult teatawaks on teinud, siis on hr. Reebenil wesi ahjus. Aga süüdi on muidugi teised. Hra Reeben seletab enese „R. Sõna“-ni inglipuhtaks, et tõewas hoidku. Teda kiusatawat taga. Kõike sotse kiusatawat taga selepärast, et nad walitsama lähid. (Hra Reeben „unustab“ ära, et tema „tagakiusamine“ algas juba enne sotside walitsuse saabumist.) Ja siis sõimab see koolidirektor päris ahastawal toonil, nagu oleks tema wiimane ootus end sõimuga päästa. Noh, aga mis seal siis ikka karta, oma mees nüüd hariduminister, sõrikaua kui see walitsus püüab wõib Paide ühisgümnaasiumis wabalt „könelda“. Et Reeben Tartu peale eriliselt pahane on ka wäga arusaadaw: Tartu ei taha teda siia tagasi. Kandideerib mees küll igale wabale kohale, aga seni on järjekindlalt läbikukkunud. Aga ega see weel ei tähenda, et sotse taga kiusatakse. Nad lihtsalt ei anna mõõtu wälja.

— Suurt kära teewad sotsid oma töölisteatriga. Sellele hangitakse suuri summasid riigi raha, kuid sisulikult on töölisteater surnultsündinud asi. Paremal juhusel tehakse töölispartei abil erakondlikku propagandat, riik kaudu selle juures kütte ja walgustuse tulud. Kuna riikliku toetusi mõda ainult siiana antakse, kus tõesti näidatud on, et midagi ka teha suudetakse, saab töölisteater juba algusest peale kultuurkapitalist palju rahasid. Tartus näit. lasti tänawu kewadel nende rahadega „Wanemuise“ näiteseltskonnal mõned näidid ette kanda, tehti hästi odawad piletid ja mis sissetulekutest puudu tuli, see makseti siis kultuurkapitali summadega kinni! Praegu pole töölisteatrist maud jälge järele jäänud kui paar pikajunstega woorneest. Tehti ka üks etendus, kuid see polnud sugugi parem kui mõne maa haridusseltsi asjaarmastajate ettekanne. Wahe seisab ainult selles, et maal peawad inimesed armastusest asja wastu kõwasti higistama, kuna sotsidele nende katsetamise eest kultuurkapital kõwad summad määrab! Sotside eneste suur „huwi“ töölisteatri wastu waijendub selles, et nad neile etendustele ligigi ei lähe. Sotside ninamehed istuwad parema meelega „Wanemuises“, eriti siis kui seal mõni hästi uhkete tualettidega ja pikantsustega pipardatud operetti etendatakse kui aga linnawolikogus „Wanemuisele“ toetuse määramine päewakorrale tuleb, siis tehakse suuri sõnu töölisetenduste wajadusest.

See pole muud kui sotside foxtrott töölisteatriga.

— Et sots wahel oma lärmamisega päris õrwuni sisse wõib kukkuda, see juhtus alles paar päewa tagasi. Kui teedeministriks oli weel rahwaerakondlane A. Kerem, siis tuli temal ka kaaluda, kellele anda Tartu-Petserraudtee ehitamine. Minister selgitas asja ühes asjatundjate komisjoniga ja leidis, et töö tuleb anda Schulzi firmale. Tema pakkumine oli nimelt 20 miljoni wõrra odawam, kui teiste omad. Saades sellest kawatsusest kuulda, pistis sotside leht A. Keremit sarnasel toonil sõimama, et päris hirmu ajas peale Kerem talitawat oma sõprade huwides tahtwat töö anda oma korporatsioonisõpradele jne. jne. Ühe sõnga — see Kerem pidi olema üks läbi ja läbi sahker-mahker mees.

Tõnissoni walitsus jättis aga selle asja hoopis otsustamata. Sest andku siis sotsid töö sellele, kellele nad seda kasulikumaks peawad Seal tuli siis Rei walitsus oma teedeministri wõstriga, kaalus ja arutas, arutas ja kaalus ja otsustas: töö anda Schulzi firmale. Sest see on kõige soodsam pakkumine. Nüüd muidugi on „R. S.“ suu wett täis ja ta kirjutab ainult sellest, kui soodsalt Rei walitsus töö wälja anda oskas.

Aumees oleks muidugi mõne sõnaga endise ministri põhjendamata süüdistamise pärast end wabandanud, „R. S.“ ei teinud seda aga mitte. Waata et ta weel teisest otsast uuesti sõimama ei hakka.

Sellest loost näeme, et lärmata wõib iga mees, aga kui teda ennast midagi tegema panna, siis on kõik tarkus otsas ja tuleb nõndasama talitada nagu on talitanud targemad inimesed ees.

Sots teeb sunga suure linna, käega mitte käopesagi. O.

Jõulupuu ehted

suures walikus õige mõõdukate hindadega (kooridele hinnaalandus).

Perenaistele kõik, mis keediste, küpsiste ja piparkookide walmistamiseis maitseainetena ja lisandustena tarwis, tõõgiitistade puhastamise abinõusid, putukapulorit jne.

Puudrid, lõhnaõlid, seebid

(sündjad pühade kingitused).

Juuste, hammaste, küünte, näo ja käte naha eest hoolitsemise abinõusid kodu- ja wäljamaa laboratooriumidest kõige suuremas walikus äärmiselt odawate hindadega soowitab **rohukauplus**

J. A. Rekand

Tartus, Uueturu tän. 1. Tel. 114.

Sajamiljonilise paanamaa peategelased.

Paremal madame Hana'u esimene meeS ja kompanjon Lazar Bloch. Paanamasse olewat segatud ka mõned poliitikategelased. Paremal: kurikuulsa „Gazette de franc'i“ asutaja madame Hanau. Kunstlikult üles puhutud ettewõte tegi klientidele hiigla kahju, mida nüüd kohtuwõimud juurdlewad.

Tulega ristitud lipu all.

Terwitused Tartu õppurmalewkonnale wana lahinglipu saamisel.

Lippu edasi andes kindral Pödderile sõnas linnapea K. Luik, et Tartu linnawalitsus on ikka kõrgelt hinnanud õpilaste teeneid ja nende kindlat tahet riigikaitseks alati walmis olla. Neil põhjustel otsustas Tartu linnawaltisus anda õppurmalewkonnale selle lipu, mis peab kuuluma nimetatud malewkonnale juba algusest saadik. Selle järele luges linnapea ette lipuandmise aadressi. Sõnadega: „Härra kindral, palun teid lipp edasi anda“, ulatas ta lipu pidulikult, aktusest osawõtjate püstiseistes, kindral Pödderile.

Kindral Pödder, üle andes lippu õppurmalewkonna päälikule E. Mägile, rõhutas, et meie peame walwel olema, et see waim mis elas meis kümme aastat tagasi, ei raugeks ega ei jahituks ka tulewikus. Siis suudame ülesaada wõimalikkudest raskustest ja wõita neid minewiku eeskujul Seni oleme oma kohust kõigest jõust katsunud täita ja aidata wiia paremale järjele oma rahwast kultuuriliselt ja majanduslisel. Meie loodame, et selleks rakendab kogu jõu ka wabariigi walitsus Andku Jumal wabariigi walitsusele ja riigikogule jõudu ja tahet oma ülesandeid täide saata.“

Ja wana sõjakangelane laseb elada kõiki isamaa heakäekäigu eest hoolitsejaid. Isamaalisele tunnete wäljendamiseks mängib orkester hümni ja publik laulab waimustatult kaasa.

Teise diwiisi nimel terwitas õppurmalewkonda tema pidupäewal kol. Kubbo, tuletades meele õpilaste suuri teeneid wabadussõja ajal Pihkwa ill teise diwiisi au ja elupäästjatena. Kui teise diwiisi wäeosad olid waewalt 30 m Pihkwast eemal, siis selgus korraga, et on wõimalus jäetud meie wäeosade piiramiseks ja häwitamiseks waenlase poolt, kuna meie wäerinnal oli tekkinud wahe, kust waenlasel seljataha pääs awanes. Siis komandeeriti appi õpilas-pataljon, kes waritsewa lõdaohu kõrwaldas, jättes seejuures enda ridadesse paarkümmend inimest surnutena ja haawatutena

Kodukaitse Tartu ringkonna poolt terwitas pr. Silbergleich, soowides noortele malewlastele jõudu ja õnne hoida kõrgel seda lippu. Neljanda malewkonna nimel terwitab pealiku k. t. Seppa. 3. malewkonna nimel päälik T. Kanemägi.

Tartu linna kooliwalitsuse nimel ütles terwituši kooliwalitsuse juhataja W. Tamman. Kooliwalitsus on uhke nende õpilaste peale, kes 10 aasta eest panid aluse tänasele organisatsioonile. Waikides austatakse püstiseistes langenuid. Edasi kinnitab kooliwalitsuse juhataja, et see endine waim kestab edasi ja kooliõpilased alati on walmis wälja astuma isamaa eest, kui seda tarwis tuleb.

Tartu Õpetajate Seltsi terwitused tõi õpilastele-malewlastele nende pühamal silmapilgul selts esimees hra Laurson, tähendades, et kõige tõsisemail silmapilkel on noorte lipp ikka eesrinnas lehwimud. Wõtke wastu, armsad noored, Tartu õpetajate soojemad terwitused.

Edasi terwitas Tartu ülikooli nimel prof. K. Saral, allakriipsutades õpilaste walmisolekut ja tahet kodumaa kaitsel, mida kõrgelt hindab ülikooli walitsus, sest eestipärane haridus ja teaduslik töö wõib areneda ainult wabas Eestis. „Wanemuise“ seltsi nimel terwitab W. Tubin. Wabadus ja iseseisws on seda wäärt, tähendab härra Tubin, et kaalule panna ka oma kallimat wara — elu. Kui kord jälle mustad pilwed ähwardawad katta meie särawat wabaduse päikest, siis lehwigu see lipp teie ees ja kutsugu teid maa ja rahwa kaitseks. See lipp kutsugu noori ka rahu ajal ülesehitawale ja positiiwselle tööle selge ja ilusa tulewiku loomiseks.

Wahepeal on saabunud kirjalikud terwitused kaitseliidu ülemalt kindral Roskalt, 3. suurtükiwäe grupi ülemalt major K. Mutsolt, Kuperjanowi partisaanide pataljoni ülemalt major P. Asmusselt. Samuti olid tulnud terwitused keskkoolide juhatajate kogu nimel K. Treffnerilt, Tartu-Walga prefekt Kruus'ilt ja wannutatud adwokaat O. Rütlilt.

Lõpuks asub könetooli Tartu malewa päälik major W. Saarsen, tuletades meelde meie kodulinnast eemal, kesset ilusat nurme seiswat wabadussõja mälestussammast, millesse kuldsete tähtedega kirjutatud: „Jää seisma sa, jää wabaks sa“. Edasi seisab ridade wahel sõna „Oma kodu“. Need kiwisse raiutud sõnad andku teile jõudu, noored malewlased, ja olgu teie töö eesmärgiks.

Rühaliku töötusega wõtab õppurmalewkonna päälik Mägi lipu kindral Pödderilt wastu.

Pikkades, kirgetes ridades lahkus õppurmalewkond „Wanemuisest“, kandes uhkelt läbi linna oma lippu.

Elewandid äri waateaknal!

Rahwas waatab imet.

Mõne aja eest näidati Tallinnas, Jaani tänawal Krediitpanga majas Dubas'e äri waateaknal 1.000.000 marka wõi senti, nagu nüüd kroonide ajal öeldakse. See oli tallinlastele suur sündmus. Kuid nüüd wõib meie linnas palju haruldasemat imet näha ja nimelt elewante.

Keegi härra K. L., kes pikemat aega kauges Idas uurimisteekonnal rännanud ja palju wäga wäärtuslikku materjali kogunud, saabus üleeile Tartu ja tõi kaasa karja wäikseid walgeid Siiami elewante. Suurte raskustega wõideldes õnnestus tal elewante Siiamist wälja tuua, sest teatawasti ei luba kauge Ida walgeid elewante Siiamist wälja wedada — on ja need loomad seal pühad — ja õnnelloomad.

Elewandid on wälja pandud Oskar Luik'i äri waateaknal Rüütli tän. 14.

Elewandid näiwad aknal wäga kodustena. Nad on taktsad ja rahulikud. Seisawad ja wahiwad rahwale jõllnult näkku. Näib, nagu oleks nad juba aastaid kirkusse teenimad ja rahwa hulkadega harjunud. Kuuldawasti jätab härra K. L. haruldased loomad waateaknale paariks-kolmeks päewaks ja annab nad siis kingitusena Tallinnas asutatawa wabaõhu loomaaiale.

Mis teie olete teinud!

Wäga lugupeetud rahwasaadikud!

Wiimase aja sündmused, mis ajat leidnud ülewal Toompeal, on meid, harilikke kodanikke, kes meie oma igapäewast tööd rühmame teha, wäga tõsiselt mõtlema pannud.

Meie oleme teid üles Toompeale saatnud, et teie seal tõsist tööd teeksite. Teie mure ülewal on selle eest hoolitseda, et meie all rahulikult oma loowat tööd wõiksime teha. Ja oma tööd wõime rahulikult siis teha, kui asjad ülewal Toompeal korras on. Kuid seal on wiimasel ajal asju sündinud, et meil tuline õigus on teilt ettehaitwalt küsida: mis teie olete teinud!

Iga tõsise rahwaesituse peaülesandeks on — anda maale tüse ja püsiw walitsus.

Meie olime oma wiimase walitsusega ära harjunud. On ju õigus, et mõni erakond sellesse walitsusse kaunis nõrgad mehed oli saatnud, nähtawasti inimeste puudusel; kuid seal oli ka üsna tüsedaid mehi ja eriti tüse riigiwanem pani walitsuse hoolsalt tööle, nii et nõrgemad tugewamatega sammu püüdsid pidada.

Meie olime harjunud selle walitsuse peale kui püsiwa walitsuse peale waatama, ja meil ei olnud mingit kahtlust selles, et see walitsus püsib uue riigikoguni.

Ja siis korraga — kriis!

Ja nüüd järgnes üks walus üllatus teisele, et paljas meeletuletu tuju põhjani tikub.

Meie oleme ülewal Toompeal nii mõndagi ümberkuuti näinud, kuid nii haledat teguskemist kui kogumehed kriisipäewil näitasid, ei mäleta kunagi weel näinud olewat.

Kodanline erakond kukutab kodanlise walitsuse, sotsialistide abiga, mängib walitsuse kujundamise sotsialistide käte ja hakkab siis abi karjuma: tulge päästke meid sotsialistide käest!

Ja nii haledasti kukub sisse meie kõige suurem erakond riigikogus — kogumehed!

Meie ei taha milte kiwiga wisata neude liht maameeste peale, kellest igaüks oma kalu wahest wäga hästi oskab juhtida, kuid kellelt ei saa nõuda suurt wilumust politiliste küsimuste käsitamisel; aga igale kõrwalwaatajalegi kipub küsimus keelele: kus olid kogumeeste rühma juhid? Wähegi asjatundlik ja kaugelenägelik juhatus ei oleks wõinud lasta riigikogu suuremat rühma nii räbalasse seisukorda sattuda.

Hale, hale, wäga hale!

Ja nüüd siis uus walitsus sotsialistri juhtimisel, millega kogumehed meie wabariiki tema kümnendal aastal õnnestanud.

Tema juht on tüse isik.

Kuid tiise juht on pidanud leppima kaastöölstega, kellest mitmed nii nõrgad on, et lausa hale waadata.

Ei ole minu teada weel ühtegi walitsust meil olnud, kus liikmeid oli, kelle kohta tema enese erakonna mehed oleksid awalikult ütelnud, et mees ministriks sugugi ei kõlba, nii nagu seda ütles tööerakondline „Sakala“ ühe tööerakondlise ministri kohta.

Ja lausa uskumatu üllatuseks osutus ka haridusministri kandidaat.

Meie oleme wabariigi esimese aastakümne jooksul nii mõnegi üllatusega pidanud leppima, kuid wiimase üllatuse kohta wõime ainult ühte ütelda: mis liig see liig!

Meie oleme ju pidanud oma kurwastuseks nägema, et niihästi meie rahwaesituse kui ka walitsuste koosseis kipub wäärtuslikelt järjest allamäge minema, kuid praeguse walitsuse koosseis on nõrgem kui nõrk. On nii nõrk, nagu meie kunagi kartagi ei ole osanud.

Ma olen seda näinud, kuidas meil wahel nõrgawõitu walitsusi muigega wastu on wõetud. Nüüd ei naerda, kuid kui sa inimesega räägid, siis näed, et neil süda lihtsalt walutab sees.

Härrad rahwasaadikud! Meil on tõsine põhjus teie peale pahane olla wiimase aja sündmuste pärast. Teie olete wäga tõsiseid asju kergelt wõtnud.

Kui teie wahest arwamisel peaksite olema, et see meile kahe silma wahele on jäänud, siis eksite teie põhjalikult.

Meie oleme tõsiselt mures oma rahwaesituse pärast, kes meie töötuju suuresti on rikkunud.

Ja murelikus meeleolus lähame uuele aastale wastu.

Walija.

Wõrtsjärwe kalurid elawad wees.

Põllutööministeerium otsustas Wõrtsjärwe äärsesse Järwekülа asunduses riigi tagawaramaa arwel kaks uut kalurikohta luua. Nende kohtade wäljaandmise küsimus oli neil päewil arutusele Wiljandi maakorralduskomisjonis.

Wõrtsjärwe äärsed Järwekülа ja Obriku mõisad on mõlemad jagatud mõne wakamaa suurusteks kalurikohtadeks. Nende kalur-asunikkude esitajad nõudsid komisjonilt, et see enam uusi wirelewaid kalurikohti Järwekülа asunduse riigi tagawara maa arwel juure ei looks, waid olemasolewa tagawaramaa kasutaks olemasolewate kohtade elujõulisemaks muutmiseks.

Komisjoni olid ilmunud ka kruudi kandidaadid, kes seletasid, et nende praegused elamud asuwad peaaegu Wõrtsjärwe sees, sest tänawune suurwesi on järwekaldad kolme sülla ulatuses ära uhtunud. Wesi on lõhkunud majade wundamendid, ning juba mitu nädalat ei kao wesi toast. Mitmel perekonnal on õnnas majas elamine täiesti wõimatuks muutunud ning nad on pidanud üürilisena mujalt korterit otsima. Seega on neil kaluriperekondadel wäikeste eluasemekohtade saamine otse eluküsimuseks. Kuna aga need pops-kalurid asuwad talude maa peal, siis kuulub nende seisukord korraldamisele popsiseaduse alusel — ainuke wiga, et olemasolew rendileping kestab kui 1930. aastani. Sellepärast maakorralduskomisjon asja otsustamise seniks edasi lükata, kui selgub popsiseaduse tõeline tulemus nende perekondade teekel.

Juubelite päew Lätis.

Möödunud pühapäew kujunes Lätis tõsiseks juubelite päewaks.

70-aastast sünnipäewa pühitses ärkamisaja tegelane, kirjanik ja pedagoog Apsischu Jehkabs (J. Jaunsems). Tema tööd on weel lätlaste silmi all. Hallpead kirjanikku austati ülikooli ruumides.

25 aastast kirjastamise juubelit pühitses A. Gulbise kirjastus. A. Gulbist peetakse üheks tõsisemaks raamatute kirjastajaks, kelle kirjastusel on ilmunud ainult asjalikud ja wäärtuslikud raamatud. Praegu on ilmunijisel Läti keelne „Konwersatsiooni sõnaraamat.“

30 aastast kirjanduslist juubelit pühitses Läti rahwusline luuletaja Kahrlis Jekabsons.

2 milj. Wene talupoega asumisele.

Suurte „wiljawabrikute“ ehitamine.

Nõukogude Wene põllutöökomissarids konwerentsil otsustati 360.000 talupoegade peerkonda Euroopa Wenemaalt üle wiia Kesk-Siberisse, kaugesse idasse ja Taga-Kaspia maakondadesse. Üldse kawatsetakse ümberpaigutada umbes 2 miljoni inimest, kellest 500.000 paigutatakse kollektiiw-majapidamistesse (Kolhos), kuna teistele antakse maatükke eramajapidamiste sisseseadmiseks. Selle plaani teostamine nõudwat 5 aastat.

Moskwa lehtede teatel olewat nõuk. walitsus praegu ametis suure „wiljawabriku“ sisseseadmisega. Selleks olewat juba 5-milj. hektariline maatükk mäljawalitud. Seni töötawat 11 sarnast „wiljawabrikut“, kuid 50 kawatsetakse organiseerida tulewal majandusaastal. Wajalikud summad olewat eelarwesse wõetud.

Maamõõtja enesetapmine wõõrastemajas.

Jõi, sai peksa ja poos end.

Wiljandist, 10. detsembrist. (Oma kirjasaatjalt traaditeel.). 8. detsembri õhtul umbes kella 4 paiku poos end Wiljandis Grand Hotellis maamõõtja August Toomingas 36 a. wana. Ta on pärit Pärnumaalt Torist ja tuli 1. detsembrist Wiljandisse, et siin maamõõtja kohale asuda. 6. detsembrist tahtnud ta Wiljandist ära sõita, kuid enne seda läinud Seasaare restoraani. Seal napsu wõttes tulnud tal kakelus, kusjuures T. nägu weriseks löödud. Ka kaotanud ta seal oma rahatasku. Sellest juhtumisest läinud ta närwiliseks.

Mis enesetapmise õige põhjus, ei ole teada.

Mõistatus Halliste weretöös.

Jaamaülemale lastud 9 kuuli.

Wiljandist, 10. detsembrist. (Oma kirjasaatjalt traaditeel.). Kohapealt kuuleme Halliste jaamaülema Wommi tapmise loo kohta weel järgmist. Halliste jaamaülem Womm leiti surnult poole kilomeetri kauguselt jaamast. Jaamaülema laip toimetati Wiljandi lahkamisele. Lastud on 9 kuuli rinda. Wiljandi haigemaija toimetati ja laskja — Halliste tarwitajate ühingu müüja Buschmann. Wiimane on haawatud kahest jalast ja käest. Selle tagajärjel peab oletama wastastikust laskmist, mis sündinud jaamaülema naise pärast. Kuid imelikul kombel et ole jaamaülema rewolwrist üldse mitte lastud.

Lähemalt selles asjas annab juurdlus, mida jatkatakse energiliselt.

Teadaanne.

E. R. Muuseumi suurel loterill 1[illegible]. dets. s. a. sünnib autoloosimine („Chrysler“ tõlcautu[illegible] ennem, kui rahaline loosimine, mispärast autoloosimisest ainult [illegible]eed piletid osa wõiwad wõtta, mis enne 10. dets. omandatud. E. R. Muuseumi juhatus palub sellepärast kõiki, kes autoloosimisest osa wõtta soowiwad, juba kohe loosiläht omandada, et mitte ilusast jõulukingist ilma jääda. Loosid on weel ainult mõnes kohas müügil.

Kohutaw weretöö Kabalas.

Mees tappis naise, kaks poega ja poos enda redeli külge.

Kuritöö sündinud närwihaiguse hoos.

Wiljandist, 10. detsembrist. (Oma kirjasaatjalt traadi teel). 8. detsembri õhtul kella 6 ajal tappis August Koort närwihaiguse hoos rewolwri kuuli läbi oma kaks poega, abikaasa ja poos end toas redeli külge. Sellega oli häwinenud terwe perekond mõne minuti jooksul. Maija jäi ainult Koorti naiseõde, kes kuuli eest imekombel pääsis.

Loo kohta seletab Koorti naiseõde järgmist:

Eelpool tähendatud päewa õhtul tulnud Kabala wallas elutsew August Koorti naise õde A. Nõmm koju, kes elanud Koorti perekonna juures. See olnud umbes kella 6 paiku õhtul. Kodus awanenud õudne pilt, mis pannud were tarretama: kohe köögi ukse juures lamanud Koorri abikaasa Ann were sees. Ta awaldanud weel elumärke, kuid heitnud hinge mõne minuti järele. Teise tuppa joostes awanes sama õudne pilt — laua juures lamas K. noorem poeg Artur ka wäheste elumärkidega. Rewolwri kuul oli tal tunginud paremalt meelekohalt sisse. Ta suri umbes wiie minuti kestes.

Teine poeg Albert, 16 a. wana, oli tapetud woodis magamise pealt. A. oli lastud kuul paremast silmast sisse. Kuul oli läbistanud pea ja tunginud woodi pärtsi lauda. Surm on nähtawasti olnud silmapilkne, sest ta on jäänud lamama liikumatult, kuna käed on tõstnud ainult üle pea.

Nagu kohale rutanud politseinikud arwawad, on kõige pealt lastud laua juures olnu poja peale ja selle järele woodisolijale. Abikaasa on nähtawasti laskmise ajal talitanud õues, kus seisid weeämbrid ja muu majapidamise riistad, mis kodusel talitamisels selmapilgul tarwitatud. Kas ruttas ta toas lastud rewolwri paukude wõi poja hüüete peale tuppa, ei ole teada, kuid selge on, et perenaine on jooksnud tagatuppa. Seal on temale hullunud mees lasknud üha kuuli, kuid see pole naist weel tapnud ja ta on edasi tuigerdanud, kuni jõudis köögi ukseni. Seal on lastud kõne kuul, mis surmas.

Mõrtsukas ise leiti kolmandamast toast redeli küljest poonult. Nimelt oli kolmas tuba weel walmis tegamata ja seal seisis ka redel, mida tarwitatud tööde juures.

Rewolwer seisnud pliidil, kus üks kuul weel sees olnud. Naiseõde arwas, et see olnud tema jaoks hoitud. Et ta aga hilja koju tuli, siis ei jõudnud märatseja teda wodata ja poos end enne.

Mis selle kurbmängu põhjuseks — pole esialgu suudetud kindlaks teha. Küll on kahja aga awaldanud mitmel korral waimuhaige tundemärke ja sellepärast arwatakse, et ta kuritöö korda saatis närwihaiguse hoos. Ka on K. mitmel korral oma naabritele ütelnud, et tal majanduslik kitsikus on ja kui ta end tapab, mis siis saab tema perekonnast. Koort on 43 a. wana, kuna abikaasa 46 aastane.

Politsei ja kohtuwõimud sõitsid kurbmängu kohale.

Kui hoiukassad saawad aastaseks.

Hoiusummasid 2,7 miljonit krooni.

Lõppewa aasta algul kutsuti ellu uute rahaasutuste wõrk — riigi hoiukassad. 1. jaanuaril 1929. s. o. kolme nädala pärast on neil asutustel aastase olemise juubelipäew. Ei ole sellepärast huwituseta heita pilku riigihoiukassade tegewusele nende esimesel eluaastal.

Kuna Eesti Pank läks 1. jaanuarist uue põhikirja alusele, siis ei maksa tema sellest ajast hoiusummade pealt enam protsente. Sellepärast oli loomulik, et tuli luua hoiukassade wõrk, missuguste asutuste järgi on wajadus neil kodanikkudel, kes eelistawad raha hoiukohtadena riikliji asutuji erapankade ees.

Riikliste hoiukassade peakontor asub Eesti Panga juures. Esialgu tekkisid hoiukassad ainult Eesti Panga osakondade juure, ja sinna läksid üle jookswad hoiusummad Eesti Pangast ümmarguselt miljon krooni. 1. oktoobril aga awati riigihoiukassad kõikide postkontorite juures. Nii on praegu hoiukassade arw 131.

Wärskem ülewaade riigi hoiukassade tegewusest — 1. detsembriks s. a. näitab, et hoiusumma oli üldse 2.705.000 krooni. Sellest tähtajalisi 1,7 milj. krooni. Juba see üks arw ütleb, et hoiusummad on riigi hoiukassades priskelt kaswanud. Kuu aega warem oli hoiusummade kogusumma aga 2.545.000 kr. Seega hoiusummade kaswamine kuu aja kestes 160.000 krooni, mis aga küllalt rahuldaw, kui arwesse wõtta, et kaiwa aasta tõttu on sügiskuudel hoiusummade kaswamist märgata ainult üksikutes erapankades.

Kes on need, kes eelistawad raha panipaigana riigi hoiukassasid. Wõiks arwata, et maainimesed. Kuid andmed näitawad, et linnad on enamuses. Nii oli 1. nowembriks üksik. isikute hoiusumme 1,2 milj. krooni, sellest linnakodanikkude hoiusumme 0,75 milj. krooni ja maaelanikkude hoiusumme 0,48 milj. krooni. Ülejäänud hoiusummad on riigi-, omawalitsuse- ja eraasutustelt. Protsentuaalselt paistab hoiusummade wahekord järgmist pilti: maalt 19,2, linnadest 29,6, era- ja omawalitsuse asutused 13,6, riiklised ettewõtted 37,6.

Nii näitab hoiusummade kaswamine riigi hoiukassades, et nende asutuste järgi on wajadus.

Kas hoiukassade wõrku weelgi arendatakse? Esialgu ollakse küll äraootawal seisukohal. Kuid tulewikus wõiwad kõne alla tulla postiagentuurid, kus wõiks arendada hoiukassade wõrku. Et asutusi rahwale lähemale tuua. Wene ajaga wõrreldes on praegune kogusumma riigi hoiukassades (2,7 milj. krooni) ikagi weel üsna kõhn. Sest 1. jaanuaril 1914. a. oli Wene hoiukassades praegusel Eesti riigi territooriumil 23.390.000 kuldrubla. Kuid Wene ajal kogunes see summa 30—40 aasta kestes. Sellest 23 miljonist kuldrublast jäi aga Eesti rahwas ilmasõja tõttu täiesti ilma. Kui Eesti rahwas selle raha wenelastelt tagasi oleks saanud, ei oleks waja olnud teha wälislaenu.

Ainuke suurem loterii,

mis k. a. pikenduseta loositakse on Kaitseliidu loterii. Wõitude kogusumma 2.500.000 snt. Looside kokkukogumine algab juba 15. detsembril s. a.

Kosma.

Panait-Istrati jutustus.

Eestindanud M. W. 9

Kas ta wähemalt selle kahe aasta jooksul muretses minu saatuse pärast?“ küsisin ühel õhtul Eliaselt, kui me puhkasime.

„Wäga wähe.“

„Siis tal ei ole südant.“

„Siiski, tal on süda. Kuid see on loodud nii, et ta on see waid juuresolijate wastu. Mõnikord ta põleb, mõnikord tardub jääks. See on Kosma tapeltmägu.

Eliase kõri näis nagu kinni nööritud. Ma kuulsin tema häält waewalt. Palju wabamalt kõlas Kosma hääl kõrwal-elgis:

„Sina, Moritschka, sina oled minu kuumaltarmastatu...“

Üle Eliase näo libises nukker naeratus. Ta silmad, milledes kajastus meie jalge ees põleva tule leek, särasid öös.

„Jeremias“, libises ta huulilt nagu kume kaebehääl; seejuures ta haaris mu käe ja peitis oma habemese näo mu rinnale. „Jeremias, Kosma on kurat. Kas sa kuuled, mis ta kõnleb naisele. On leegione neid naisi, kellele olen teda kuulnud wandumas sama wannet. Ja Jumal teab, suragu ma siinsamas paigas, kui ta on kunagi waletanud, ja kui ta on kunagi olnud truu. Jah, kõikidesse ta oli armunud ja kõikidega õrn nagu turteltuwi, heldekäeline nagu wihm, mis joodab päikesepõlenud maad. Ja kõikidele ta oli sama truudusetu nagu wana ämmaemand ja nende pisarate wastu tundetu nagu jurm. Kuula lugu, Jeremias, mis jutustan sulle nüüd. Siis näib sulle arusaadaw nii mõnigi asi:

Umbes aasta pärast wõitlust pokerauga, kus sina sattusid wangi, me tahtsime kaugel wäljas Maldaus kõtte maksa ühe maakaha elamiskuu eest, kas said palju kannatada julma wõimumehe hirmuwalitsuse all. Nagu ikka erines Kosma meie meestest, ja me mõlemad ilmusime ühel õhtul wõõras riietuses wõimumehe õue. Ta walmemeeskonna sõdurid olid parajasti appi tõtanud wäljaswiibiwale poterale. Meile teatati: te leiate õuel mõni-paarkümmend argpüksi-teenijat, keda teil aidatakse kinni kõita. Need me siis leidsimegi, kuid see asemel, et neid kõita, meiega juhtus ennemini wastupidist; sest waewalt me olime pannud oma kaubad põrandale, kui üks lihtsa hingega ja meeleõõnsatowa pilguga tütarlaps rahwa hulgast siidsas Kosma kõrwe ja pani meie plaanid wankuma. Kui ta meid weel samal õhtul saatis heinakuüni, kus me pidime mõõda saatma öö, ütles ta Kosmale:

„—Kaubitseja-rändaja
Sinus rõõwlit tunnen ma,
aga sa ei tohi tappa minu peremeest, sest ta on mulle teinud head“.

Siis hüüdis Kosma:

„Oh ütle mulle, tütarlaps, kes sa tulid ilmale ajal, mil meie hõõmisrõõmule end palkumas walminud kirss, mil awatleb meid laisklema roheline niit ja mil linnud kuulutawad oma armuõigust —, ütle mulle, mis türann tegi sulle head, ja ma tahan meelsasti täna öösel unustada ta halbade tegude arwu.“

„Jah, Kosma, sa unustad selle kõik, sest mu isand päästis minu jänesekulli küüsist ja andis mulle puutumatult tagasi mu wabaduse. — Sa wõid siin elada täiesti nagu tahad ja armastada, keda soowid — ta ütles mulle. See jänesekull on tema walitseja; ja kuna täna on täiskuu, siis ta tuleb homme hommikul päikesetõusu ajal siia maanteele oma isandale maksma kümnist ja tooma õõpuarweid. Ta on üksi ja hobusega. Mine talle wastu ja lase kuul, mille sa määrasid isandale, kõhtu tema teenijale! Ja wõta tema kuld... Ja osta selle rahaga waeseiks jäänud talupoegdele härgi... Siis luban olla sinu ori“.

Sel ööl, kui me koos suitsetasime oni pipe ja silmitsesime taewa tähti, küsisin mina:

„Kosma, kas ja teed seda, mis sulle deemon soowitab?“

„Ma teen, Elias, mis mulle deemon soowitab, sest ma armastan seda deemonit, ja ma tahan ta omada!“

„Sa toimid siis mõistuse wastu...“

„Ma toimiksin kas wõi nii, kuis käsib kurat...“

„Ja sa paned oma elu kaalule selleks, et kurja pea asemel kinni haarata sabast... Kosma, sa oled tugew, kuid sul pole õigus...“

„Elias, sul on alati õigus, kuid sinu mõistus on mulle igaw. Tõusa püsti!“

Ma tõusin püsti, Kosma hüppas mulle selga, ja nii ma jooksin ringi ümber küüni, kuni mul hing jäi kinni ja ma langesin maha. Siis me istusime.

„Nüüd jutlusta mulle oma mõistust, Elias.“

Ja kuna Kosma kuulas mind tähelepanelikult ja kogus endale seejuures sagedasti rindu, rõnelesin talle:

„Kosma... Ei saa olla waid pool kangelast... Sind peetakse kangelaseks... Sind jumaldatakse... Ent sina ei ole kangelane, ja sina ei jumalda midagi... Wõi jälle sa jumaldad kiiks pakju. Kui me homme oleme läinud, siis inimesed ütlewad siin: Kosma tuli tapma meie mõõ kohemadu, ja tappis waid nastiku. Kas ta tegi seda wõib-olla seepärast, et nastik tahtis süüa ussitese, ja see ussike meeldis Kosmale? Nii ütlewad inimesed... Ja neil on õigus... Ja sinul ei ole õigust... Kangelasel ent peab olema alati õigus.“

Järgmisel hommikul me lebasime päikesetõusu ajal kibuwitsa dia taga, mis kaswas piki seda teed, mida mööda nastik pidi tulema. Ussike oli meil kaasas. Kosma silus tal pead ja seejuures tal jooksis ihast sülg suus kokku. Sest ah — see ussike oli ülimaitsa laps, sõdeke seda tuld, mis põlema süütab mehe kire püssirohu.

„Ma unistan sinust, Kosma, ja ju alates kõige warasemast nooruseest!“

„Ja mina, mina otsin sind, leek, maailma loomisest saadik.“

„Kuid kas sa ka tapad mehe, kelle ma sulle näitan?“

„Jah, ma tapan ka, sest ninu kõrwad huugawad, ja mu meelekohad wasardawad... Ja nii kaua, kuni sina paned minu kõrwu huugama ja mu meelekohti wasardama, tapan ma kõik, mis sa tahad, süüdlased ja süütumad!“

„Sa oled kangelane, Kosma!“

„Kangelane, südruk, kuni leban sinu jalge ees.“

Seal tuleb ratsanik sammu sõites, kott sadula küljes. Tal on seljas puhas särk, on paljaspäi ja trallitab laulda oma elurõõmu, ilma ja terwe inimese elurõõmu. Järsku ta wõpatab, jääb seisma, waatab igalepoole ringi ja haarab püstoli: ta oli kuulnud meie hobuste norskamist. Kuid ta mure kestis waid lühikest aega, sest tütarlaps julgeb silmad ja katab põlbega näo, kuna Kosma sihib ratsaniku poole ja sülitab tema peale oma laengu.

Mees wajub külili, hobune põgeneb... Ja maanteel, mida kuldab esimene päikesekiir, tormab ta metsikult edasi ja weab endaga kaasa oma isanda, kes ripub jalgupidi sadulas, nii et ta purustatud pea pühib maantee tolmu.

Kosma asetub oma deemoni ette:

„Kas oled rahul, naine? Mida tahad weel? Kas pean tapma oma wenna? Kas pean tapma oma hobuse, kes seisab seal wärisedes metsa äärest?“

„Tahan sind, Kosma...“

„Sa pead minu saama, sa minu igawik! Sa pead minu omama, ühikaru kui huugawad minu kõrwad ja wasardawad mu meelekohad!“

Warsti pärast seda ilmub suur, talupojariides rauk meie hobustega. Kosma annab talle neli kolm tähe raha.

„Kas see on kõik, Kosma?“

„Praegusel silmapilgul see on kõik!“

„Aga sa pole weel tapnud kogu oma wõla...“

„Minul ei ole wõlga: julge ei wõlgne kunagi ei kellelegi midagi.“

Istusime hobuste selga: Kosma sõitis ees, ühepäewa-kaowik taenlas. Kaksümmend sammu tagapool järgnesin waikselt mina ja mõtlen kõikuse üksinduses.

Mööda kiwist, konarlist metsateed, kus libisesid hobuste kabjad ja wajusid mõnikord sambla, ja kus okstad raputasid me päitele jämedaid wihmapisaraid — ja risti üle lõputute wäljade, kus loomad kõhutasid edasi nagu nooled, me ratsutame jälle Sereti suu poole.

Esimesel õhtul me peatusime kusagil metsa ääres, mis oli täis kaswanud nii tihedat wõsa, et siin meil öösel ei tarwitsenud walwata. Meie jalgade ees laiusid lõputud söödid, kuhu jumal oma tänuliikude liblikate rõõmuks oli istutanud kõige peenemaid lõhnataimi.

Nüüd tõuseb kaewawõlwil täiskuu, täidab wõsa saladusega, aga rohutirtsudega ja Kosma südame nurjatusega. Jah, sel õhtul Kosma näis mulle nurjatu ja julm nagu waenlane; sest ta käskis mind oma deemonile mängida wilespilli, kuna ta ometi teadis wäga hästi, et ma alati mängisin waid oma jumalale ja meie wabadusele.

Tütarlaps oli nimelt öelnud:

„Kui nüüd helisseks wilespill, siis awaneks taewas, ja jumala inglid astuksid hõõmu lauldes alla!“

Kosma wõpatas ja pöörks kuust walgustatud näo minu poole. See oli punane, turjunud nägu, nagu ta oleks kaua puhunud tulle. Ma mõistsin tema nurjatumat palwet, ma langetasin silmad ja waikisin, ent minu weri pahandas.

„Mängi Elias!“

„Pean mängima? Kellele?

„Mängi igawikule!“

„Ta on lähike, see sinu igawik, Kosma...“

„Lähike, Elias, kuid wõimas nagu wälk, mis süüdates langeb maa peale.“

Tõmbasin wõõ wahelt wilespilli; niiskutasin ta auke keelega; mängisin...

(Järgneb.)

Suurem pidupäew Walgas.

Wäeosadele lipud.

16. detsember kujuneb Walgale suuremaks pidupäewaks, sest Walga organisatsioonide poolt antakse pidulikult Walga wäeosadele üle lipud.

7. sk. õhtul oli raekojas seltskondliste organisatsioonide esitajate nõupidamine selle suurpäewa kawa asjus, kus jõuti järgmisele ühemeelsele otsusele.

Lippude üleandmise pidulikust paraadist wõtawad osa: kaiseliitt, tuletõrje, keskkoolide wanemate klasside õpilased, seltsid ja organisatsioonid, kes selleks kella 11.40 paraadi platsile koguwad. Kell 12 algaks siin paraad ja lippude üleandmine 2-se soomusrongide rügemendile ja 3-da Sakala pataljonile. Paraadist ja lippude üleandmisest osawõtmisele on kutsutud kindral Laidoner, riigiwanem ja sõjaminister. Peale paraadi ja lippude üleandmise minnakse Priimetsa langenud kangelaste kalmistule, kuhu asetatakse pärjad.

Hiljem, kell 4 oleks kutsutud külalistele lõuna. 2-se soomusrongide 10. aastapäewa puhul on õhtul ohwitserkonna omawaheline koosviibimine ühes kogu endiste ohwitseridega, kes saaks oma kangelasteo mälestusi jagada noorematele.

Lippude annetajaks on Walga organisatsioonid ja seltskond, kellede poolt selleks summad annetati ja tööd tehti. Lipud on walmistatud Tartus käsitöökoolis ja saawad neil päewil walmis. Nad lähewad umbes 1500 krooni maksma.

Kruusawedu annab tööd.

Wõimalus mõnest hädast pääseda ja ühtlasi kasu saada.

Wanasõna ütleb: ära sülita kaewu, wajt tuleb sellest weel juua.

Kuigi meie maanteed nii ütelda riigistatakse ja nende ehitamine täiesti riigi hooleks antakse, ei maksa nii ruttu rahwa tegelikku laasabi peale käega heita. Praegusajalikult juba sellepärast, et teede korraldamine wajab kõikide abi.

Niisugune talituswiis oleks just meie maal wäga kohane ja soowitaw, sest meie maanteed, jookstes läbi pehme soo ja raba, wajudes laiali ja ummistades kraawe, ei kannata sugugi poolikut hoolitsemist nende eest. Me peaksime iga aasta suure hulga teid korraga ja täielikult kinnitama ja wälja ehitama, selleks tarwitusele wõttes kõiki abinõusid — äraootamata seda, kunas riik eelarwe korras aastatepärast üht wõi teist teha suudaks. Linnad kurdawad tööta tööliste rohkuse üle ja ei tea mis nendega peale hakata talweajal. Just tööta tööliste jaoks oleks kruusaaukude juures tööd, sel juhtumisel muidugi, kui teedeministeerium korraldaks kruusawedamist teedele. Ja nimelt sarnane wõiks olla riigi korraldus, et talunikud ja asunikud, üldse kõik need, kel hobuseid ja aega, saaksid tõmmatud kruusawedamisele kerge lumeteega teatawa, kuigi ainult harilikust wähemaa tasu eest.

Ja kui tööta töölised hoolitsekid kruusaaukude juure rutulise koorma pealewiskamise eest, siis läheks see töö esialgu weel paremini kui arwatakse. Nii oleks antud wõimalus ka talumehele kehwal aastal teenistust saada. Ning kawadine teetegemine oleks juba päris naljaasi, kui kruusa mägedena kokku weetud.

Ja millised ilusad teed need oleksid tulewal aastal, kui nendel kruusa küll ja küll.

R. K.

Suur spordipäew Tartus.

Peetakse 26. mail.

Spordi keskliit ei wasta märgukirjale?

Reede õhtuks oli kokku kutsutud Tartus raekoja saali spordiorganisatsioonide üldkoosolek, kus päewakorral seisis kewadise spordipäewa kawa ja aruanne möödunud koosolekul wastuwõetud otsuste teostamise kohta. Kawa kandis üksikasjaliselt ette hra Mihkelson.

Päew on kindlaks määratud tulewa aasta 26. mai peale. Kell ½11 oleks päewa algus Taara spordiwäljal. Siin oleks korraldatud rattasõit ja raskejõustik. Raskejõustiku alal on ette nähtud tõstmine, maadlus ja poks. Sellele järgneks ümberlinna teatejooks, siis wõistlused weespordi alal linna ujulas.

Kella kolme ajal korraldatakse läbi linna rongikäik, peatudes kesklinnas. Siit liigutakse Tallinna tän. spordiwäljale, kus sünnib wõistluste awamine. Esimese ettekandena oleks siin maasilmawõimlemine ja wõistluswõimlemine. Sellele järgnekid mängud ja kergejõustiku wõistlused. Kell 6 õht. kawatsetakse ära pidada jalgpalli meistriturniir. Kell 9 õht. korraldatakse lõpuaktus.

Päewa teiseks pooleks oleks karbikorjandus. Spordipäewa eesmärk oleks kõige pealt spordi lewitamine ja staadioni ehitamiseks summade kogumine. Kawa kohta sõna wõttes arwab spordiõpetaja Kalamees, et tuleks demonstreerimise otstarbel kawasse wõtta ka jiu-jitsu ettekanded, mis wõiwad publikut rohkesti huwitada. Samuti wõiks rongikäike mitu olla, et rohkem elawust sünnitada.

Otsustatakse kawa teostamine panna spordiwäljade ehitus-korralduse komisjoni peale. Karbikorjandust aga korraldaks spordiorganisatsioonide-waheline toimkond.

K. Pahk teatab, et staadioni ehitamiseks on paluttud weel wabariigi walitsuselt erakorralist toetust. Wastaw palwe saadeti ära 28. now., millele seni weel wastust pole tulnud.

Päewakorral oli weel wahekorra küsimus spordi keskliiduga, kellele on wastaw märgukiri saadetud. Sellele märgukirjale ei ole weel wastust saabunud, nii et tuleb lugeda läbikäimist katkestatuks. Wastuse saabumisel kutsutakse seisukoha wõtmiseks uus koosolek kokku. Eesti spordiorganisatsioonide keskliidule saadetud kirja sisu tuleks teatada kõikidele organisatsioonidele, et nad teaksid wastawalt toimetada.

Balkanil pulme oodata.

Ülewal: Bulgaaria kuningas Boris nerewäe wormis.

All: Itaalia printsess Giovanna.

Nagu telegraaf hiljuti teatas, seletas Bulgaaria peaminister Liaptschew ühele Ameerika ajakirjanikule, et Bulgaaria rahwal lähemal ajal põhjust on tähtsat sündmust pühitseda — kuiningas Borisi laulatust.

Sofia politililistes ringkondades lisatakse juure, et kuningas Boris mõne päewa pärast wälismaale sõidab. Sõit olewat ühenduses kuninga abiellumise plaanidega, mille kesskohas seiswat noor ja piltilus Itaalia kuninga tütar Giovanna. Kuningas lähtub Sofiast niipea kui Bulgaaria rahwuskogu on wastu wõtnud aadressi troonikõne peale.

Kui see abielu plaan, millest kuulduwasti Mussolini just eravooletu ei ole, teostub, siis toob ta enesega kohtlemata kaasa Itaalia mõju laienemist Bulgaarias.

Taimewõi **Borneo** Ainumüük nael 60 senti.
Konserwid, kolonialkaubad, welnid, napsid, liköörid.
A. Pügi Tartus, Rüütli t. 3.

Lastele pildiraamatuid
ostetakse tänawu jõuluks K. A. Hindrey wärwipildiga Eesti muinasjutte: 1. Kalewipoeg. 2. Suur Tõll. 3. Kawal Hans ja wanapagan 4. Wõõrastütar ja peretütar. 5. Matsi poeg Mats. Iga pildiraamatu hind 60 senti. 6. Kuidas waeslaps kariapoiss oma õnne leidis. Hind 75 s.

„Wabadussõja nurk“ Kuperjanowi pataljonis.

Mälestusmärgi awamine 23. detsembrilt.

Kuperjanowi üksik jalawäe pataljon pühikseb 23. sk. oma 10. aastapäewa. Kui wäeosa, kel suured teened Eesti wabadussõjas, püüab ta oma partisaanide kangelaswaimu alal hoida ning ka tulewastesse põlwedesse edasi kanda. Selle kangelaswaimeele tähendamise ja arendamise otstarbel tekkis mõte pataljoni lugemistuppa ariliist „Wabadussõja nurka“ asutada. Selles nurgas leiaksid esialgu langenud Kuperjanowlaste mälestusmärk langenute nimestikuga, wabadusristi kawaleride nimetahwel, leitnant Kuperjanowi pilt ja wõimaluse korral ka kunstnik Maksolly maal „Paju lahing“. Muidugi wõiks seda aegajalt edaspidi weelgi täiendada.

Kuperjanowi partisaanid, kes Tartu wabastamisel kandwat osa etendasid, on alati seltskonnale ja omawalitsustele südame lähedal seisnud. Selletõttu on ka see kawatsus seltskonnas elawat poolehoidu leidnud.

Mis puutub langenute mälestusmärgisse, siis on kordumalt arwamist awaldatud, et see ülmekas ja wääriline oleks. Wastasel korral ei suudaks ta järjest waheldawale koosseisule sisendada kuulsa wäeosa kangelaswaimu. Kujur Melnikul läks korda projektegrida mälestusmärki, kus see õrnelikult on wäljendatud. Kawandi järgi tuleks mälestusmärk wagesti marmorist ja pronksist ning lähaks maksma 1000 krooni. Praegu on mälestusmärk kujur Melnikul walmistamisel. Tööga kooditakse kindlasti aastapäewaks walmis saada. Nii siis awamiseks takistusi ei ole. Küll aga on wabadussõja nurga asutamine suurte kuludega seotud. Osaliseks toetuseks on Tartu omawalitsused oma nõusoleku juba annud. Sellest aga on wähe. Ilus algatus laseb loota, et sedasama ka Tartu seltskondlikud organisatsioonid teewad.

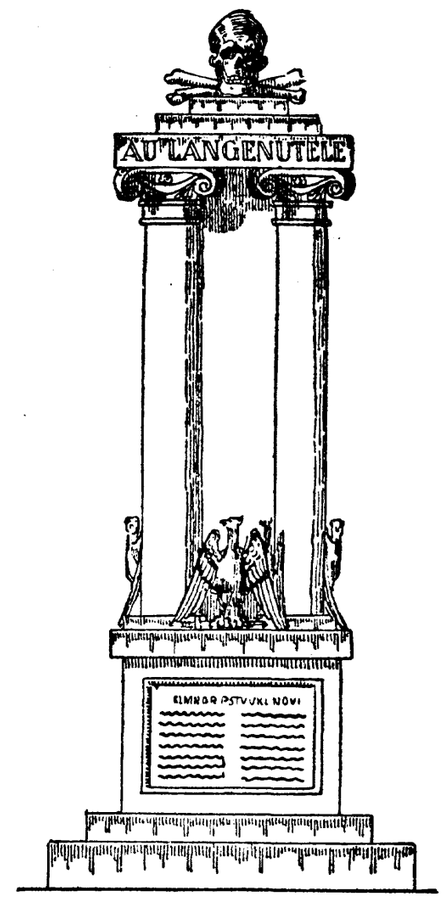

Mälestussamba kawand.

Kristlik kannatus wälisministeeriumis.

Nagu Helsingist teatatakse, astub seal teisipäewal kokku Rootsi ja Soome waheline komisjon, et lahendada raskusi, mis tekitanud tuttaw Rootsi walitsuse liha sissewedu kitsendaw määrus. Kumbki walitsus määrab selleks 4 esindajat. Rootsi esindajad sõidawad Helsingi, et selgitada seal wahekordi ja leida kokkulepet.

Selles näeme, et Rootsi walitsus on awaldanud Soome suhtes wastutulekut. Meid on jäetud esialgu tähele panemata, kuigi meie põllumajanduslikke ringkondi ja ühtlasi ka wäliskaubanduse huwisid see Rootsi kitsendus on puudutanud sama walusalt kui Soometki. Milles peitub siin põhjus?

Meie walitsuse sammudest ses asjas ei ole olnud midagi awalikult kuulda.

Tekib mulje, nagu oleks meie wälispolitikal Rootsi suhtes palju kristlikku kannatust. See põhimõte on teoorias küll ilus, kuid mases elus ei saa sellega kuigi kaugele. Wana Testamendi resoluutsed põhimõtted oleksid siiski otstarbekohasemad.

Maa ootab sellele küsimusele wastust.

Põllumees.

Protsess „Lõbusa lese“ pärast.

Prints käib filmiettewõttega kohut.

Pariisis tuleb lähemail päewil arutusele huwitaw protsess: Montenegro ekskroonprints Danilo Petrowitsch, kes 1921. a. alates Lõuna-Prantsusmaal elab, süüdistab filmiseltsi es on lawastanud „Lõbusa lese“, et ta sama nimelisest operetist täielikult kõrwale kaldudes isellenimelises filmis kujutab Montenegro elu olu sihilikult halbades wärwides.

Filmi nimi on „Monteblanco“, kuid pealinna kujutus olewat tõetruu Cetinje jäljendus. Samuti olewat waheisõnades öeldud, et filmis näidatawat tõetruusid pilte endisest Montenegro õueelust. Olewat tehtud kõik, et kuninglikku perekonda ja eriti kroonprintsi asetada halba walgusse. Film jätwat mulje, et prints elawat Rivieras pillawat elu ja andwad seega niisugusele skandaalfilmile põhjust.

Prints Danilo, kes oma kaitsjaks on waliinud sotsialist, erakorra juhi Paul Bouncouri, nõuab filmiseltsilt 500 000 franki kahjutasu. Wastaspoolt kaitseb kuulus Pariisi advokaat Henri Robert.

!!! HÄIRE! — Kaitsellidu loterii piletisi on weel mõned üksikud saadawal. Rutake. Loosimine kindlasti wana-aasta õhtul. !!!

Haridusehäda.

Säärane on olnud juba kord eestlase miewikulugu, et ei ole ta kunagi saanud rõõmustawal wiisil täita oma haridusesaawe, ei ole haridusküsimus kunagi olnud talle õnnelapseks.

Nii rüheldi närwitapwuseni omal ajal kaudu kesk- ja ülikooli takistusrägastikkude ja ei olnud poisijõmmile - wiltuwajunud külakoolgi muldpõrandad südameõõmuks. Ja waewalt saime mõned aastad ajada neid õppuseasju soodsamaid roopaid pidi, kui jälle awaldus igawene rist ja wiletsus: teame kõik neid hädahõikeid haritlaste üleproduktsioonist ja koolide sulgemisreshiimist.

Kuni lõpuks nüüd on jõutudki selle hädise asja lahenduspunktini: rist peale kogu wärgilel Kaua sa ikka jandad tüütu põrnikaga, kellest ei näi saawat mingit elulooma ja kui seejuures weel on järjekorda ootamas aii mitmed-setmed palju ulatuslikumad ülesandeteostused. Lühtne ja õgwajooneline: haridusministeerium, kui kogu selle asja pisilane, kaelast ära!

Esialgu on too hädawares muidugi liikatud töö- ja hoolekandega ühisesse nimekirja, kuid et meie auwäärt Leopold on ühtlasi tööminister ja hoolekandeminister, siis on päris loomulik, et ta kolmanda tiilindri on põlastawalt tõuganud antikwariaati ja teatanud lohutuseks: küll need lauaülemad juba ise kuidagiwiisi hakkama saawad, oleks nüüd weel mõni asi wõi midagi! Niikuinii neid aunimesid korraga terwe kupatis, kuhu sa weel selle kolmanda mahutad — niigi juba piinlik!

Ja küllap sedasi haridusministeeriumi nimigi kaob lähemal ajal sootuks töö- ja hoolekande hõlma. Seepärast ongi päris üksköik, kas ta häwineb selle wõi mõne teise ministeeriumi askeldusse: teeeminister oleks saanud sellega samuti hakkama ja ei ole kahtlust sõjaministeeriumigi juures — surmatõbi waesel Apollol küljes mistaht kombinatsiooni juures.

Seda wõib juba nimetada haridusepolitikaks, mille puudumise üle nii sageli oleme rumalasti kaewanud. Waene haigemees — see meie türklane, — kes hingitsenud päewastpäewa kõiksugu kriisitõwedes, olgu see siis teatri, kirjanduse, kooli wõi mõnel muul alal, on saanud ometi kord lahti ülmahädast ja wõib puhkama minna surnuriiusse. Üksi arst pole suutnud seada õiget diagnoosi wirelewale walehaigele, nüüd lõpuks on füstitud see ainuõige „sissepritsing“!

Rahu ta põrmulel ütleksime ja panekssime omad pärjad. Kuid dopeltminister Johanson on äkki saanud hakkama imeliku toiming.: ta on õnnetu Apollo haua juures korraga nii liigutawalt muutunud härdaks, et on enese inimlikult unustanud ja hakanud surnule „peale lugema“ edasielamise sõnu, tulewiku-kawatusi, ülesandeteostusi ja ennustanud elustlahkumule hoogsat tööd ning elujõudu! See paneb juba mõtlema ja teeb uuesti nukraks — ei ole kõigele waatamata ikka weel kõik korras selle haridspolitika õige sunaga, jälle kistakse waene türklane elukeerisesse!

See wõib olla muidugi paljas komet ja „hoogsalt tööle asunud Johansoni“ askelduste wirr-warri juhuslik ekstimus. „Hoolimata selest, et ta haridusministeeriumi juhtimisel on saanud tegutseda ainult mõned päewad, on ta wälja töötanud juba haridusministeeriumi lähema tegewuskawa, mis wõrdlemisi laiaulatuslik“, nagu kirjutab „Rahwa Sõnaga“! Meie teame ju wäga hästi, et säärased „laiaulatuslikud“ manifestid wõiwad olla tihtigi wäga häiks matusekõnedeks asjale enesele ja need õrged lennutused, millisid hohanson oma tegewuskawas esindanud, on wäga head ja armsad asjad, kuid meie haiget haridspolitikat pole need senini jõudnud elustada. On paradiislikumaidki sõnaloosungeid endiste ministrite poolt esitatud, kuid kawad ja plaanid pole leib, mis sünnitis süüa.

Nii et — wõib olla, too Johansoni surnu elustusmanifest ei tähenda ikkagi weel kadule määratu uuestisündi. Kahju on ainult nestest waestest lauaülematest, sest nemad ei tea ju, mi selle kange kawaga peale hakata — manifestiandja ise ju „pühendab täie jõu“ tööle ja hoolekandele ning teps mitte haridusele.

Aga lõpvude-lõpuks, meil on siiski wäike lootus, et need lauaülemad selle haridushäda weel päästawad ja kord haridusminist. weel püstiajawad. Kui Johanson oma „täie jõu“ siia oleks pühendanud, siis waewalt küll seda lootust oleks olnud...

Juku-Joosep Sootagant.

Tallinna kiri.

Kroon ja elutempo.

Ehk küll jõulud lähedal, ei ole siiski tunda harilikku jõulueelset elewust, nagu see elewus on möödunud aastatel olnud järjekindlalt märgataw. Nüüd elupulss löök pealinnas kindlasti aeglasemalt. On raske majandusaasta, mis annab tunda ennast. Kõneldagu mis tahes, kuid ometi on kroon see, mis suurel määral mõjutab elamistempot. Kui meil oleks statistika sääraselt korraldatud, nagu näiteks wälismail, siis me wõiksime arwudel näha, et tänawu majanduselus kroon teeb hoopis wähem tiirusid. Kuid krooni tiirudest oleneb ometi suurel määral elamise jume. Käesolewal aastal on jume plassim. Ja see annab ennast tunda pea kõikidel aladel. Kroon tiirleb aeglaselt — s. o. elu tiirleb aeglaselt. Ja kuna raske majandusaasta tõttu kroon on muutunud kodanikule raskemalt kättesaadawaks, siis paistab, nagu oleks maad wõtnud teatud tagasitõmbumine. Tuleb ilmsiks tagasitõmbumine awalikkusest ja suurem kaldumus isiklikku ellu. Hoopis hõredamaks on jäänud olemine ka kinos, teatris ja lokaalis.

Raske aasta suggereerib kodanikke kainusele ja kokkuhoidmisele. Selles on raske aasta pluski. Ainult seal awaldub rohkem elewust, kus sünnib midagi tasuta. Täna wiidi läbi südalinna tänawa kahte märatsejat politseisse. Suur rahwahulk saatis. Ja eile awati ühe äri waateaknal „elawate moodide“ demonstratsioon. Rahwapilw jälgib. Politseinik higistab, et tänaw hoopis ei ummistuks...

Raske majandusaasta arendab wentilatsiooni ärielus. Ebastabiilsete äride kõngemisprotsess läheb kiiremalt. Nii on juba siin-seal „odawad“ ja „lõpulikud“ „wäljamüügid“ käimas ja äriruumide äraandmised ühtlasi. Kuna eelmistel aastatel niisugused asjad sündisid uuel aastal. See ei tähenda sugugi seda, et oleks käsil midagi ohtlikku. See tähendab ainult selle wäljaauramist ärielust, mille eluiga nii kui nii surmale määratud. Järjelikult on see terwenemise protsess. Ja seda tõendawad ka äriringkonnad ise. Üks sümpaatlik joon awaldub weel üpris selgelt. Juhuslik äriajamine ja spekulatsioon on wiimasel ajal ikka enam ja enam kokku kuiwanud. Spekulandid käiwad kurwalt ringi. „Otsade tegemine“ on näost siniseks läinud.

Pankade ühinemine jätkub.

Suure-Karja tänawa lõpp on kujunenud nüüd pankade raiooniks. Sest Krediitpank lõpetab oma uue korteri ümberehitamist (end. Põhja panga maja). Uus hoone on kujunenud awaraks ja nägusaks ja wäärib mahutama suuremat ja wahwamat Eesti erapanka. Seega on siis nüüd kõnesolewasse paika koondunud järgnised pangamajad: Krediitpank (kaks hoonet), Laenupank, Kommertspank, Kaubandus-tööstuspank, Rahwapank. Wärske sildi on pannud wälja ka kogumisste politiline „keskpank“. „Et kui mujal direktoriks ei saa, siis asutame oma panga.“ Muidu on aga rahaturul terwe ja rahulik meeleolu. Ning selles sihis jätkub weel pankade ühinemine. Lisaks Kommertspangale ja Kaubandus-tööstuspangale sünnib samas raioonis weel kahe panga ühinemine. Et aga praegu kõigjakaup käimas on, siis ärme nimetame weel nimesid.

Kuidas lõpeb majandusaasta?

Riigiteenijad on jõulu tuleku natuke kihelwil. Oodatakse lisapalka. Riigiteenijate keskliit esitas küll palwe, et maksetaks kuupalk, mis ei tõuseks üle 150 krooni kõrgema palgaklassi. Ja sellepärast on wärskelt walitsusse astunud sotsialistid tujult tõbised. Kui teised olid riigikassa juures, siis sotsialistid algatasid neid asju. Aga nüüd on kuulda, et riigiteenijad asjata loodawad. Eelarwel on weel 7 milj. krooni puudu, enne kui tuleb ots-otsaga. Kuuldawasti kawatsetakse kulusid selle wõrra kärpida. Kuidas sellega walmis saadakse, näitab küll lähem tulewik. Kui riigiteenijatele anda lisapalka kas wõi kõige wähem norm — 50 krooni igale, teeks see ka wälja ümmarguselt 1,2 miljonit krooni...

Ja kuigi weel ei ole selgunud nowembri kuu wäliskaubanduse bilanss, näitawad mõned andmed ometi, et ka sel kuul sissewedu tuntawalt wäljaweost suuremaks kujuneb. Kas wõi üks näide. Oktoobris wezti wõid wälja 19.644 tünni. Nüüdsama walminud nowembrikuu kokkuwõte ütleb aga, et nowembris oli wõi wäljawedu kõigest 11.280 tünni. Kuigi aasta lõpul ja aasta algul, s. o. nowembrist märtsini — wõi wäljawedu harilikult ikka kõhn on olnud, on tänawu kahanemine siiski järsum. Wäliskaubanduse aasta lõpeb wististi wäljaweo tuntawa allajäämisega. Kuid halb aasta on Eestit siiski hoopis kergemalt riiwanud kui mõnda naaberriiki. On käepärast ühe naaberriigi majandusaasta läbilõige kuni 1. nowembrini sel aastal. Seal on majanduselu passiiwsus tänawu tuntawalt suurem kui meil. Terwelt 30 ettewõtet on seal pankrotti läinud. Aga kui meil ainult paar äri raskustesse sattusid, siis liikiakse nüüd sarnast lokku, nagu oleks suur maawärisemine. Sieti iseloomustas seikukorda riigipanga juht, öeldes: „Midagi kartusträatawat meil ei ole.“

Mida juhib siis härra minister?

Paar märkust uue haridusministri jutuajamise puhul.

Miljonite jagamine üliõpilastele peab otstarbekohaselt sündima.

Kui A. Rei oma walitsusesse kutsus L. Johansoni ja temast haridusministri tegi, siis käis imestuskahin üle maa. Hra Rei katsus asja siluda seletusega, et hra Johanson astuwat walitsusse töö-hoolekandeministrina wõttes seal kõrwal oma peale ka haridusministeeriumi juhtimise, nagu ka uues ministeeriumide korraldamise eelnõus ette nähtud, et töö-hoolekandeministeerium ja haridusministeerium ühendatakse.

Aga igale on selge, et kui hra Rei ei leidnud isikut, kes ühesuguse eduga oleks wõinud nii haridus- kui ka töö-hoolekandeministeeriumi juhtida, siis wähemalt sarnane mees oleks leitud, kes haridusasjus rohkem kompetent oleks olnud. Sest selge on, et meie hariduasju ei saa ometi ajada hoolekandeasjade kõrwal, waid et see nõuab ministrilt täit tööjõudu, kuna hoolekande küsimused wäga suurel määral just kõrgemate ametnikkude hoolde wõiwad jääda.

Uus haridusminister olewat ka „hoogsalt tööle“ asunud, nagu kirjutab tema partei leht tuues ära selle walmiskirjutatud jutuajamise, mis ajakirjanikkudele kätte ulatati. See sisaldab üleöö ritta seatud lauseid, ammutuntud asju, wälja arwatud paar punkti.

Kõige pealt see, et uus minister nähtawasti wäga palju omist lootusest õpetajate kutseühingu, s. o. õpetajate liidu peale panep. See wõib ju olla, et ta sealt omale suurt abi loodab ja seda ka saab, kuid milleks siis weel ministeerium wõi minister tarwilik on? Parem juba siis anda asjade ajamine teriwani õpetajate liidu kätte, nõnda et minister ise saaks täielikult anduda töö-hoolekande asjadele.

Teiseks — üliõpilaste õppelaenu fond. Omas „hoogsas töös“ on minister otsusele jõudnud, et tudengitele tuleks laenu hakata andma kohe esimesest semestrist peale. Tähendab niipea kui noormees wõi tüdruk ülikooli astub, hakatakse talle laenu andma, ilma et keegi selgusele oleks jõudnud wõi tahtnudki jõuda, kas inimene ka üldse oma waimuannete poolest ülikoolis edasi õppida suudab.

Üldse see õppelaenu fondi asi pole ju ministri „hoogja töö“ tulemus, waid seda on üliõpilaskond ise juba hulga aja eest algatanud. Aga nii ei ole seda keegi enesele ette kujutanud, et hakatakse raha jagama alles ülikooli astunuile.

Üliõpilased wajawad kahtlemata odawat õppelaenu, kuid seda saab anda ikka ainult neile, kes näidata suutnud, et nad õppimiswõimelised on ja kes ülikooliski ka midagi juba teinud on. Kui edukale õppijale õppelaenu fondi abil wõimaldatakse stuudiumi lõpetada, siis saab sellest ainult kasu olla. Riik peab siin niipalju summasid leidma, et wõimalik oleks odawat laenu anda. Kui aga seda laenu andma hakata otsekohe ülikooli astujaile kas wõi ainuüksi waesuse tunnistuse esitamisel, siis kuluks selleks sajad miljonid, mida aga kuskilt wõtta pole. M.

„Kolm suurt“ Lugaanos

Järjekorras silemalt alla: Saksa wälisminister Stresemann, Prantsuse wälisminister Briand ja Briti wälisasjade sekretär Chamberlain.

Weinikeller tules.

Wanamõisa Hakkaja weinikeller pääsesti, kuid elumaja ja ait hawinesid tules.

Wiljandist, 10. dets. (oma kirjasaatjalt traaditeel). Täiendusena eelmises leheses ilmunud teatele Tõnis Hakkaja weinitehase põlemise kohta oleks järgnenist: Wanamõisa weinitehases, mis kuulub Tõnis Hakkajale, märgati tuld 8. dets. umbes kella 7 ajal õhtul. Tuli oli lahti pääsenud T. H. elukorterist, mis asub weinitehase teisel korral ja on puuehitus, kuna alumine kord kiwist. Tuli lewines kiirelt ja hawitas silmapilkselt elutoa ühes kõige sissesõidetega. Samuti langes tule ohwriks ait ühes seesolewa kraamiga ja üle 10 korwi weiniga. Aita põles ka kõik wili. Õnnetusekohale ruttasid Sürgawere tuletõrjujad, kes suutsid tulele piiri panna. Päästa suudeti weinikeller, mis ainult wähemaid wigastusi sai. Elumaja põles aga ära. T. Hakkajat kodus ei olnud, waid ta oli Tallinnas äri asjus. Kahju umbes 5 miljonit senti. Kas ja kui kõrgelt hoone ja wara kindlustatud, ei ole teada.

Marie Reiman 50-aastane.

Aastad teewad oma töö. Raugematu järjekindlusega, halastamatu tõsidusega weereb aeg ja hõbedat kogub pähe igale, kes astub üle poolesaja läwe.

Ka Marie Reiman on täna nende hulgas. Marie Reiman! Kes ei tunneks Eestis seda nime ja kellel meie awaliku elu tegelasist ei ole kokkupuutumist olnud temaga?! Tema on seisnud elu keskel, kihawa ja töttawa tegewuse keerises. Ja seal ongi nagu märkamatult kadunud aastad, jäänud on aga suur töö.

Marie Reiman sündis 11. dets. 1878. a. Suure-Jaanis, kus tema isa oli kaupmeheks. Algharidusse sai sealses wallakoolis, hiljem õppis Wiljandi Saksa tütarlaste koolis ja lõpetas õpimise Tartus Oeski gümnaasiumis. Pärast kooliji Tartu. Ei olnud Saksa kool suutnud muuta tema rahwuslist ilmawaadet, ennemini andis surwe hoogu tegutseda wastupidises suunas. Ja peagi näeme Marie Reimani tegutsemas mitmes Tartu Eesti ettewõtes. Esimesed olid: „Lasteaed, Eesti Põllumeeste Selts, „Taara“ jne. Aastate ja kümnete aastate jooksul on aga nende arw kaswanud ülesarwamata suureks.

Marie Reiman kuulub Tartu Naisseltsi asutajate hulka, samuti on ta selle seltsi juhatuseliige olnud kogu seltsi kestwuse aja. Alguses oli ta 9 a. kirjaroimetajaks, nüüd juba 12 a. järgimööda, seltsi esinaine. Samuti on ta Naisseltsi häälekandja „Naiste Töö ja Elu“ asutajaks ning selle kauaaegseks toimetajaks olnud. Asutajaks ja auliikmeks on ta ka Lasteaia seltsis.

Naisseltsi kaudu olles Eesti naisliikumise kõlli juures, on M. Reiman oma kogemuste ja organiseerimisanniga edukalt kaasa tegutsenud ka Eesti naisorganisatsioonide juhatuses.

Isegi linnaomawalitsuse töössé on M. Reimani energia ulatunud, olles mitmet puhku Tartu linnawolikogu liikmeks Eesti rahwaerakonna rühmas.

On raske loetleda kõiki alasid, kuhu Marie Reimani käsi on puutunud. Weel raskem on öelda, kus kohal just on tema töö kõige suuremaid tagajärgi kannud. Seda wast ei saagi nii pea näha ja ühelgi tööl ei ole lõppu, ühelgi rühkimisel seisatust. Ainult seda tunneme, et Marie Reiman on igal pool, kuhu ta käsi jure küündinud, saanud ettewõtte hingeks, wäsimatuks edasikandjaks, hoolitsewaks emaks. Kõige enam on põhjust Eesti naistel täna suruda sünnipäewalapse kätt, sest tema asutatud ning toimetatud „Käsitöölehe“ ja „Naiste Töö ja Elu“ kaudu on istutatud Eesti naistesse rahwuslikku omapära, mutset ja arenemisihkeid.

Marie Reimanil on aukoht Eesti naisliikumise ajaloos, temale kuulub ka mõne teadlikkude naiste tõsine tänu senise emaliku armastuse eest.

Marie Reiman.

Järwa maawolikogu koosolekult.

Kinnitati 1927./28. a. aruanne. Jõulukink maawalitsuse liigetele ja teenijatele.

Järwa maawolikogu pidas 8. detsembril oma koosolekut. Päewakorras oli tähtsamana 1927./28. aasta aruanne.

Aruande järele on maawalitsusel eelmise eelarwe aasta jooksul olnud tulusid 849.710 krooni ja kulusid 875.806 kr.

Suuremaid wäljaminekuid on nõudnud haridus — 156.636 kr., teed, ehitused ja liikumiskorraldus — 38.349 kr., maawalitsuse ülewalpidamine 49.688 kr., terwishoid — 42.781 kr., hoolekanne — 36.351 kr.

Mis puutub eelarwes lubatud summadesse, siis paistab eriti silma, et teede korraldamiseks määratud 10 miljonilisest summast on kasutamata jäetud isegi riigilt saadud toetus teedeparandusteks mida mujale kasutatud. Ei ole siis ime, kui Järwa teed üle riigi põhjatumad.

Edasi kanti ette ka maawalitsuse majapidamise aruanded, millisteid maawalitsusel mitu. Aruannete järele on majapidamised ots-otsaga kokku tulnud, kuid kõneldakse, et nende seisukord siiski nii hea ei ole, mispärast maawalitsus on asunud kahe-kolme majapidamise likwideerimisele. Maawalitsusel oli suuri sekeldusi ka majapidamiste rentidega, millised mitu aastat maksmata seisid, nii et wõlakoorem üsna suureks paisus.

Uute laatade lubamise arutusel puhkesid elawad mõttewahetused. Üldiselt peeti soowitawaks et asutaks laatade arwu piiramisele. Seekord lubati weel Esna wallale Esna raudteejaama juures 2 uut laata pidada. Koeru jõululaata lubati pidama hakata 22. dets. asemel 14. detsembril.

Maawalitsuselt oli esitatud kuriküulsa Paide tööstuskooli põhikiri, sest praegusem töötab kool ilma seadusliku aluseta. Põhikirja arutamine lükati aga maawalitsuse esimehe wastuseisust hoolimata järgmise wolikogu koosolekuni.

Maawalitsuselt esitatud kujul wõeti wastu sundmäärus tuleõnnetuste wastu wõitlemiseks.

Jookswate asjade all esines ka maawalitsuse ettepanekuga maksta kõigile maawalitsuse ametnikkudele jõuluks lisatasu 1 kuu palga suuruses, ühes arwatult ka maawalitsuse liigetele. Raha kuluwat selleks ära 378.000 senti. Maawolinikkudridadest waieldakse maawalitsuse liigetele lisatasu maksmise wastu, kuid sellekohane parandusettepanek kukub 7 hääle poolt ja wastuoleku tõttu ilusasti läbi, nii et ka maawalitsuse liikmed jõulukinki saawad.

Maawolikogu koosolek lõppes kell 8 p. l., kestes seega umbes 8½ tundi.

„Postimehe“ lugejad

on alati kõige uuematest sündmustest informeeritud.

„Chrysler“ tõldauto ja miljon senti ühe krooni eest saate E. R. MUUSEUMI loos tähega juba 16. detsembril s. a., kui loositähe kohe omandate.

Lilas Ideal

„VIKO“

LÕHNAÕLI JA KÖLNIVESI

See on

SIRELIÕITE

lõhn sarnases peensuses, nagu seda senini weel ei tunta!

Ostame

haawapakke

piiramata arwul.

A-S. „SILVA“

Pakkumistega esineda meie esitajatele:

Kuremäel — hra Ed. Martinson.
Tudulinnas — hra K. Deinhardt.
Ommedos — hra J. Päll.
Tartus — hra W. Horn.
Petseris — hra L. Sontsew.
Wõrus — hra M. Goldberg.
Pärnus — hra H. Hübner.
Sonda-Püssi Kohtla jaam — hra A. Keiler.
Tudu — hra W. Temmin.
Awinurme — hra Mihkelson.
Wiljandi—Mõisakõla jaam Heinaste—Haapsaluni — hra Malkin.

Riia akwarelle.

Rahwasaadiku „kirikukellad“. — Riia linnapea „raudtee ehitamine“. — Läti Jean-Jacques Rousseau ja Rootsi tuletikud.

(Kiri „Postimehe“ kirjasaatjalt Riias.)

Missuguseid trikke praegused saeima saadikud walimiseelse kihutustöö hoos tegid, see selgub nüüd, kus mõned asjad juba rahukogus arutusel. Nendes trikkides on naeruwäärilisi momente, kuid neist wõib ka õppida kui kaugele wõib minna kihutustöö tegemine ja missuguste lubadustega inimesi petetakse.

Omapärase rekordi püstitas praegune rahwasaadik Kalistratow, wanausuliste erakon., kes mõnes Latgallia koguduses lubas pärast walimisi kirikutele muretseda uued kellad. Sarnane lubadus awaldas mõju ja Kalistratow waliti saeimasse. Möödunud nädalal tulid tema juure aga mõned weneusuliste delegatsioonid ja tuletasid talle antud lubadusi meelde.

Kawal rahwasaadik aga leidis „terawmeelse pääsetee. Ta alustas läbirääkimisi raudteede peawalitsusega sihiga osta wanu waguni rattaid, mis tehtud heast terasest. Kui rattaid riputada kirikutornidesse ja neile haamrig peale lüüa, siis annawad nad sama heli, mis kirikukelladki. Raudteede peawalitsus olig nõus müüma rattaid hinnaga 10 latti tükk. Nüüd noerdakse saeimaringkondades kui kõiksetskonnas „Kalistratowi kellade“ puhul, mida aga weneusuliste kogudused wõtawad moodern kelladena, mis Kalistratowi sõnade järele walmistatud Jeruusalemmas.

— Mõne päewa eest arutati rahukohtus Riia linnapea A. Kreewini wastu tõstetud süüdistust. Saeima walimistel esines Kreewin radikaal-demokraatide nimekirjas esimese kandidaadina. Teatawasti ei saanud see nimekiri saeimas ühtegi kohta. Lemsalu maakonnas oli aga Kreewin talupoegadele lubanud, et sinna ehitatakse Riiast raudteeliin, mis ulataks Ruhjani. Mõned talupojad hakkasid juba „raudteeliinile“ puid wedama, kuna „liinai“ üliõpilased-inseneerid kindlaks määrasid. Lõpuks aga selgus, et raudtee ehitamine on walimiseelse kihutustöö trikk. Kohus otsustas, et Kreewin, kes oli esimene kandidaat sotsiaaldemokraatide nimekirjas, peab maksma igale kohtus esinenud talupojale kahjutasu 100 lati ulatuses.

— Riia ei wabane ajalehtede kuriositeest. Üks hommikune ajaleht, mis lugejaskonnas lugupidamise selle tõttu wõitnud, et toob ainult täpseid ja õigeid teateid, sai hakkama järgmise teoga.

Lehe wälispolitilise osakonna toimetaja oli weendunud, et öösel wastu reedet Inglise kuningas tingimata sureb ja, et teisi lehti ülete trumbata, laskis ta lehte lühikese teate, et Inglise kuningas on läinud oma esiwanemate juure. Järgmisel hommikul näitas Riia Inglise saatkonna keeleteadusline sekretär Inglise saadikule Riia ajalehe teadet. Saadik tahtis juba käsu anda, et Inglise lipp lastaks poolmasti. Samal ajal kui kuningas tundis ennast paremana. Siis selgus, et teade on „part“, kuid mõned agarad ajalehtede kirjasaatjad olid juba jõudnud oma lehtedele teatada „kindlatest allikatest“ saadud andmete põhjal Suur-Britannia kuninga surmast je lehed, wõib olla, trükkisid kuninga eluloo je nekroloogi.

— Lepingust Rootsi tikutrustiga kirjutatakse ajalehtedes juba 7 kuud wahetpidamata. Kirjutati, kui algasid läbirääkimised, kui sõlmiti leping, kui esitati skondaali tekitanud kiri ja weel paljudel muudel kordadel kirjutati. Ja kirjutatakse ka nüüd, kus lepingut arutatakse saeima komisjonides. Ajaleh, kirjutawad, et saadikud teewad trikke, kuna rahwa huwid on tõrjutud wiimasele astmele. Läti Jean-Jacques Rousseau, nagu nimetatakse rahwasaadik prof. Balodist, kes tikulepingu suurem wastane, tegi ettepaneku luua saeima juures eriline „tikukomisjon“, kuid ettepanek lükati tagasi.

Tikkude lugu on Lätis niiwõrd populaarne, et praegu lauldakse igas warietees kupleesid tikkudest. Neid kupleesid on lugemata arwul ja wäga erinewatel motiiwidel.

Möödunud nädalal tekkisid kuulduses, et Riia suuremas kinos „Palladiumis“ lauldakse endisest rahaministrist. Rahwast woolas erendusele niiwõrd palju, et juudid kõnelesid, et kinos esinew kupletist rikkaks on saanud. Samal õhtul, kui mina olin kinos, wiibis etendusel ka eksminister, kes naeris kaasa teiste inimestega. Selle kuplee motiiw, mida pahempoolsed rahwasaadikud praegu laulawad saeima kuluaarides, on wõetud „Bubliitschkist“ ja ta sõnastus on järgmine:

Купите спичечки,
Горячи спичечки,
Долларов тысячки,
Дай поскорѣй.
И меня несчастнаго,
Министра бывшаго
Ты пожалей!

Tahes wõi tahtmata peab ma Eesti lugejatele teatama, et Läti rahwas wõikab lepingut tikutrustiga, olgugi et enamus ise ei teagi mispärast.

Riias, detsembrikuul, 1928 W. St

Täkkhobust

soowitakse osta kiires korras.

Kõrguse alamäär 2 ars. 2 wers., wanadus 4—7 aastani, tieloomult wagane, eksterrjöörilt peab olema ilus. Hea jooksja. Palutakse ilmuda ühes hobusega 11. 12. ehk 13. ktp. kella 10—11 e. l. Tartu, Ülesturg 5. (Stahlbergi majas). Telefon 7—80.

Kirjasaatjad jutustawad.

Wirumaa wallasekretäride palkasid hakatakse normeerima.

On asutatud wastaw komisjon, kes peab hakkama normeerima Wirumaa waldade sekretäride palkasid, mis ebaühtlased. Wirumaal on 40 walda, kus kõige wäiksem palk 60 kr. kuus ja kõige suurem 134 kr. kuus. Wallasekretäride selts soowib alamäärana 120 kr. kuus sekretäri palgaks.

Saksi tütarlaste kodu leiab wähe tarwitajaid.

Saksi asunduses tegutsew tütarlaste kodu, kuhu wõiks paigutada wabalt 50 hoolealust, leiab wähe tarwitajaid — praegu on seal ainult 15—17 tütarlast. Kui 1929. a. algul rohkem sinna tütarlapsi kaswatada ei saadeta, siis likwideeritakse kool.

Rakwere metodistide kirik katuse all.

Wihnase suwe ja sügise peale waatamata on jõutud uue metodistide kirikuga katuse alla. Kirik asub Laada tänawa ääres.

Raadio ja grammofoni palawik Kaawere.

Olgugi et Kaawere küla Wiljandimaa metsarikkamas kohas asub, kuhu halbadel aastaaegadel isegi kaunis raske ligi pääseda, ei ole ta sugugi omas arengus teistest maha jäänud. Külas töötab noor tuletõrje ühing suure eduga. Korraldati pidusid ja nii suudeti niipalju raha koguda, et sügisel ühingule juba prits osteti. Nasta tagasi ajas Kaawere ainult kolm raadiot. Nüüd on see arw juba kahekssa peale tõusnud ja on kuuldu, et aparaate weel mitmele poole üles seada kawatsetakse. Samuti imetlevalt lewineb ka grammofon.

Pentsik lugu Uue-Wõidus.

Uute teesihtide ajamiseks kujundati Uue-Wõidu wallawolikogu poolt wiieliikmeline komisjon, mis koosneb kahest wanapõllumehest, kahest ametnikust ja töölisest. Esialgu käis komisjon korralikult koos, kuid kui sihiajamine läks tindral J. Soosti maani, siis ei tunnud enam kwoorumi kokku. Mitu korda on komisjoni kokku kutsutud, kuid kolm liiget ei ilmu nimelt wanapõllumehed ja töline. Ollakse kindlal arwamisel, et wanapõllumehed omaliiderit kindwal J. Soosti kardawad.

Wäike-Maarja koguduse kawatsused.

Wäike-Maarja koguduse nõukogu 6. dets. otsustas kiriku maa peal olewa wana rehe otsast, mis lagunenud, osa (7½ jalda) lammutada ja suuremale osale (16 jalda) uue katuse teha; leerimaja, mis südaalewikus rahwamurru keskel uulitsa ääres, ära müüa, samuti ka kõrwalolewa platsi ja uut maja kuhugi waiksemasse kohta ehitada, aga otsust täiskogule kinnitamiseks ette panna. Liikmemaks jääb endiseks — 170 senti mees- ja 120 s. naisliikme pealt. Küttepuude hinnaks, mida umbes 60 jalda ära kulub, määrati ülemäärake 1200 senti jalg. Ametnikkude palgad jäid endiseks.

Uus koolimaja Laatresse.

Neil päewil kinnitati haridusministeeriumis Laatre uue koolimaja kawand. Uus hoone tuleks kahekordne, oleks suuremalt osalt kiwiehitus, wastaks täiesti ajanõuetele ja läheks maksma 3½ milj. eelarwe järele. Ehitus tehakse riiklise laenuga, mida loodetakse saada 3 milj. Lahtine on weel uue hoone asukoha küsimus. Wallawolikogu, kellel see asi otsustada on jagunenud kahte leeri: ühed näeks meeleldi, et see kerkiks wana koolimaja asemele, teised aga, et maja asuks umbes 1 klm Tsirguliinnast eemal, koolile määratud maa-alal.

Tarwastu tulekinnituse seltsi juubel.

11. sk. päewal pühitseb Tarwastu tulekindlustusseltsi oma 25. aastast tegewusjuubelit. 25 aasta eest „Tarwastu walla tulekahju kordadel wastu abiandmise seltsi“ nime all asutatud seltsist on arenenud selle pika aja jooksul suur ettewõtte, kus liikmeteks üle 80 prosi. kogu Tarwastu kinnitajatest. Seltsil on praegu 1 milj. sendi ümber tagawarakapitali, mis kogunenud liikmemaksudest. Preemiat wõetakse 2 prosi., seega wähem kui muudes seltsides. Põlemisi on aga juhtunud wõrdlemisi wähe. Newideerimistel on asjaajamine alati korras leitud.

E. R. Muuseumi suur loterii on juba wiie päewa pärast

16. detsembril s. a. Kas Teil on õnneloos muretsetud? Jõuluks olete miljonär ja autoomanik.

Tartu teated.

Sügissemester lõppemas.

Üliõpilased walguwad laiali.

Läinud nädalal lõppesid ülikoolis loengud ning praktilised tööd. Õigusteaduskonnas olid nad watem juba lõppenud. Käesolewal nädalal on käimas eksamid, ning 15. detsembril lõpeb ametlikult sügissemester. Waikseks on jäänud ülikooli kihawate seinte wahel ning ainult üksikud üliõpilased könniwad murelikkude nägudega ringi oodates silmapilku, mil saab esineda teadmistega oma õpetaja ees. Mitmetel on juba rutt kojusõidugagi, milleks tarwilikke pabereid hinnaalanduse saamiseks sekretariaadist nõutatakse.

Perekonnaseisu muudatusi 1901.

Kokkuwõte 11 kuu kohta.

Tartu linna perekonnaseisu ameti möödunud kuu aruande järgi on Tartus abiellunud 83 paari. Eelmisel kuul oli see arw sama suur. Sündinuid on selle kuu jooksul registreeritud 47. Oktoobris oli sündinute arw 77, seega möödunud kuu 30 inimese wõrra wähem. Surnuid on kuu jooksul registreeritud 76 inimest, eelmisel kuul 77.

Üldse on käesolewa aasta 11 kuu kokkuwõtte järgi perekonnaseisu muudatusi linna perekonnaseisu ametniku juures registreeritud 1196 ja Tartus olewa 9 waimuliku perekonnaseisu ametniku juures 705. Need arwud näitawad, et perekonnaseisu muutusi on linna perekonnaseisu ametis registreeritud 63 protsenti, waimulikkude juures aimult 37 protsenti. Möödunud aasta kokkuwõtte järgi on see wahekord umbes sama (60:40).

Korjanduse seninе käik.

Tartu krediitkassa keldri ohtwrite mälestuse jäädwustamise komitee jätab korjandust, sest tarwis on koguda 8500 krooni.

Seni on 571 käiguga kogutud 402 krooni, raha on paigutatud panka jookswale artwele. Järgmine raha wastuwõtmine korjajailt on 12. detsembril k. 7 õhtul Jaani kogudusе leerisaalis Rüütli tn. 20.

Hakkawad haigused.

Jälle pidalitõbi ilmsiks tulnud.

Läinud nädalal on Tartu linna terwisehoiu osakonnas registreeritud 22 nakkushaiguse juhust. Neist 15 suguhaigusi, 5 sarlakit, 1 kõhutüüfõbe ja 1 pidalitõbe. Pidalitõppe on jäänud seekord teegi politsei 3. jaosk. kordnik.

Wargused Tartus.

Lembit Mägi teatas kriminaalpolitseile rahatasku, dokumentide ja 15 kr. 50 sendi raha wargusest Lina tänawal 5. algkooli riietehoiuruumist.

Elsa Rosenstein teatas, et temal warastati Rüütli tänawal nr. 21 maja koridorilt kunrist summadan 25 krooni wäärtuses.

Marie Lina'l warastati Filosofi tänaw nr. 2 korterist 10 krooni raha.

Artur Holst teatas kahe koti sigurite wargusest aurik „Harry'lt“. Kahju 68 kr. 85 senti.

Juhan Luha teatas, et Narwa tän. 17 pagariärist on wälja petetud tundmata naiste poolt 2 krooni eest saiu.

Elisabet Lunnil warastati Gildi tänaw 7 maja koridorist mannerg ja piimakruus.

Jaak Lepp, elukoht Wõru tänaw 86 ostis turult heinu ja wiis need koju. Keegi oli aga ojalema heinu ära wõtnud. Jaak Leppa kahju 100 senti.

Ülikool.

Ülikooli eestajaks arhiiw nõukogusse waliti ülikooli poolt õigusteaduskonna dekaan prof. J. Ulmots.

Prof. A. R. Cederberg jõuab neil päewil ülikooli kutsel Tartu, et üliõpilasi põhjamaade ning eesti ajaloos eksamineerida ning kirjalikke töid retsenseerida.

Prof. L. Puuspp sõitis Hispaaniasse, et sealse arstide seltsi kutsel ettelugemisi pidada omal erialal Madriidis ja Barcelonas.

Magister theol. kraadi wäärilisеks tunnistati usuteaduskonna lõpetanud cand. theol. Robert Walter, kes wastawad eksamid diendamid ja magistritöö „Der Geist Gottes und die Gemeinde der Erdzeiten in der alttestamentlichen Prophetie“ esitanud.

Stud. Richard Kask kinnitati metsakorralduse kabineti ajutiseks abijõuks artwates 1. detsembrist k. a. kuni 1. oktoobrini 1929.

Õppeülesanded.

Wastawate teaduskondade otsusel kinnitas ülikooli walitsus järgmised õppeülesanded pro 1929 s. t. p. a.: mag. A. Koort'ile filosoofia ajalugu Descartes'ist Kantini, dotsent O. Daniel'ile metsaentsüklopeedia 2 t. ja metsapolitika 2 t. Dotsent K. Werberg — metsakaubandus 2 t. Assistent K. Zolk praktilised tööd praktilise zooloogia alal 4 t. A. Käsebier — praktilised tööd fütopatoloogia alal 2 t. Agr. J. Mets — heinakaswatus 2 t. nädalas üheс 2 t. praktikumiga. Mag. agr. E. Liik — wäikeloomakaswatus 2 t. nädalas üheс 1 t. praktikumiga.

„Wanemuises“ täna „Wõitlus trooni pärast“ wiimast korda.

Olgu sellega Ibseni wägew ja hästi läbilöönud meisterteos meele tuletatud kõigile neile, kes teda weel näinud ei ole. Üli- ja kooliõpilaste piletid loomulikult makswad.

Curt Goetz'i naljamäng „Hocuspocus“

mis tuleb esietendusele neljapäewal, 13. sp., on täiesti ajakohane komöödia, millele peaks osa saama „Mäng lossis“ menu. „Hocuspocus“ on õieti mõeldud tuntud Itaalia kirjanikule Pirandellole „pirni panemiseks“, kuna teda seal launis silmapaistwalt parodeeritakse. Tükk sünnitab wäga palju naljа aga sellelegi, kel ei ole mingit aimu Pirandellost ja tema lawatoodangust. Curt Goetz on wäga menukas näitekirjanik, kes ise oles näitleja teab wäga hästi, mis „lööb läbi“ ja mis mitte. Tema kirjutab omi tükke ise, mängit harilikult ise peaosa, lawastab ise. Naispeaosa usaldab ta harilikult oma naisele, Valerie Martensile — ühe sõnaga raha jääb perekonda. M. s. seisab „Hocuspocus“ harulduselt lõbusa tükina ka „Estonia“ repertuaaris ja teda on suure menuga mängitud kogu Euroopas. „Wanemuises“ lawastab selle suurepärase naljamängu Eduard Türk „Wanemuise“ talitus.

Meestelaulu Seltsi lauluharjutus kolmapäewal, 12. detsembrilkell 9 õhtul „Ugaunias“.

Tartu kinod.

Apollos

jookswa filmi „Mees, kes naerab“ näol külastab Tartut praegu filmiteos, mis isegi nõudlikuma kinopublikumi rahuldada suudab. Andeka lawastaja poolt on Victor Hugo'lt laenatud aine ümbertöötatud näitelina kohaselt. Meeleolulised ja kunstimaitselised stseenid, hästi tabatud miljöö ja tuntud näitlejate Weidti, Philbini, Baklanowa, Gravino ning Siegmanni poolt peensusteni läbiwiidud karakterid. Film, mille tegewustik põnew, haarab õieti weel enam hingeliste elamuste peenetundelise tõlgitsemisega. Kuigi filmi lõputegewus üldmuljele kajuks ei ole, kuulub „Mees, kes naerab“ parema hulka, mida näitelina seni näinud.

Tolmetusele saadetud kirjad.

W. a.

„Postimehe“ toimetajal

Palun nii lahle olla ja omas leheс ruumi anda alljärgnewatele ridadele.

1. detsembrilt 1928. a. ilmunud „Postimehes“ nr. 328 on Tartu teadete hulgas muu seas artikkel: „Autojuhtide eksam. Kõik läbikukunud“, milles toonitatakse, et keegi Purlau korraldada autojuhtide kursusi, kus nõuk teadmiste ettewalmistus, millest ka sarnane hale läbikukkumine tingiud.

Käesolewaga teatan, et ülewal nimetatud artikkel ei wasta mitte tõele, kuna sellel teedel, millest kirjeldatakse, ainustki isikut minu kursustelt eksamil polnud. Seega on mainitud kirjeldus ainult wäljamõeldud, ehk andeksandmata eksitus.

Tartus, 3. detsembrilt 1928. a. K. Purlau.

Toim. märkus. Meie märkus läbikukkumisest K. Purlau õpilaste suhtes ei käinud kõnesolewa eksami kohta.

Riigikohtu otsused.

Riigikohtu tsiwiilosakond 6. detsembri istungil otsustas tagajärjeta jätta Jaan Kiwilaste, Ilja Kaljanski, Johannes Leppermanni, Nikolai Falki, Nikolai Wacsi, Julie, Wolfgang ja Sabine Siwersi, Johan Alaweri, Julie Petersoni, Jaan Soomanni, Helene Mitku, Madis Kelleri, Anton Düüna, Nikolai Platonowi, Johannes Tindi, Kustaw Pappeli, Bedrich Urbani, Karl Luige ja maakorralduse ja metsade peawalitsuse kaebused. Kaewatud otsused tühistati Eduard Eeriku, E. tarwitajate ühisuste keskühis. (W. Gorbatschewi wastu), E. epostiliku õigeusu kiriku sinodi, Adele Kärneri, Tallinna piirituse wabrikantide ühisuse Rosen ja Ko, Emilie Otsmanni, Hans Ottenderi, Margarete Andressoni, Karl Bartsi, Iwan Muhiwi, Kristjan ja Katariina Wiilode ja Rapla ühispanga kaebeasjades. Läbiwaatamata jäeti Jakob Wiitsmanni ja riigi randteewalitsuse kaebused.

Eesti Panga äriseis 30. nowembril 1928. a.

Aktiva

Kattewara:		
kuld rahas ja kangides		6.413.961.72
wälisrahas		26.684.121.58
Wahetusraha		540.948.98
Sisewekslid:		
kaubawekslid	11.525.973.84	
põllumajanduslised	1.922.814.16	
metsatööstuslised	9.825.87	13.458.613.87
Laenud:		
walitsusele		—
teistele *)		16.726.903.74
Kinnis- ja wallaswara		1.324.604.41
Muud aktiwad		7.781.000.50
		72.930.154.80

Passiva

Põhikapital		5.000.000.—
Tagawarakapital		1.963.076.47
Jookswad kohustused:		
a) pangatähed liikwel		37.708.649.—
b) jookswad arwed:		
walitsuse	17.181.707.76	
pankade	1.561.304.18	
teised	4.017.912.19	22.760.923.63
Muud passiwad		5.497.505.70
		72.930.154.80

Kattewara wahekord jookswate kohustustega: 54,73%.

*) Selles summas Wab. Wal. poolt garanteeritud laene mitte üle Kr. 15.000.000.— JUHATUS.

Suur talu

kohe müüa Tartumaal. Krunt ühes tüüs 290 R. wkm. Põldu 125 ja heinamaad 75 R. wkm. Raudtee jaamast 1,5 klm. Teat. sit. „Suur talu“ all.

Hea talu

müüa 2 klm. Tartust ilusas kohas Emajõgi piirils, suure tee äärest. Sünnis suwituskohaks, suurema aiaäri sissesеadm. jne. Lähemat adwokaat Nielender Tartus, Poe tän. 3.

Tööpakkumised

Korralikku, kainet, ausate elukommetega abielumeest **linaostjatöömeest** wajatakse maale. Tulla Tartu, Lille tän. 9—3.

Puhtust armastajat naisterahwast wajatakse kohe maale **tallu teenijaks.** Nõuetam leetmise ja talutööde oskus. Pakkumised ühes palga nõudluse ja endise teenistuse kirjeldusega saata Rakke, Nõud. R. K.

Nais-ettetandja, kes omas ametis wilunud, leiab teenistust, restoranis Tartus, Kiwi tän. 8.

Õpilast wajab kuduja Tartus, Lodja tän. 19, trt. 8.

Juukfetöstus wajab **töölist ja õpilast** tingimised soodsad Tartus, Karlowa tän. 34.

Wajatakse kohe **amme.** Teatada „Postimehe“ rmtkp. Tartu „Amme“ all.

Kirjatöid masinal-ümberkirjutamiseks, niisama raamatupidamis- töösid: äriraamatute sisseseadmist, õpetamist, kontrollimist, aruannete tegemist jne. wõetakse wastu Tartus, Aia tän. 19. Kaub. tead. kurs. juhataja **Alfred Otsing.** Sealsamas soowitatakse wilunud, asjatundjaid kontori ja kantselei ametnikke.

A-S. A. M. LUTHER ostab **kase ja lepa pakke.** Lähem. teat. Tartus, Aia 28, k. 3, telef. 7-08.

Kohale jõudnud pühiks suures walikus Hispaania ja Itaalia **apelsinid** kastides: 100, 150, 200, 240, 300, 360 ja 504 tk. hinnaga alates Kr. 5.— kast. Apelsinid müügil ka tsetweer. wiisi. Mandariinid kastides ja karpides, hinnad mõõdukad. Plocmid, aprikoosid, resinad, kompott, sulatatud Ameerika searasw ja igusugu puuwiljad kastides. Kilud, sprottid, schweitsi-, hollandi ja koorejuustu ning igasugu delikatess kaupu. Asutustele, koolidele ja edasimüüjatele alandatud hinnad (en-gros). Tellimiste korral wäljasaatmine raudtee järelmaksude ja kõikide pankade kaudu. **Firma HIIR, PILLY.** Tallinnas, Sauna tän. 1. Postkast 163. Kõnetraat 26-37.

Wildiwabrik Kuusik ja Preeks, Tartus, Narwa (Peterburi tän. 53). Suur walik kõikfugu meeste, naiste, laste **wiltsuapaid, botikuid ja lubjawilte.**

Müüa kohe tööstuse suurendamise tõttu täitsa korras 30 hobuse jõuline **naftamootor** „Glühkopf“ 15 r/m. küttepinnaga, **aurukatel** „Miller“ 3000 call., **külmetusmasin.** Masinad näha: Tallinnas, Wälke Roosikrantsi tän. 8-a. „Kawe“.

Margikorjajad! Et oma äri ka wäljaspool Tallinnat tutwustada, olen reklaamiks kokkuseadnud uue sortimendi „Arma“ mille sisuts 100 isesugust marki umbes 40 riigist, kõik ehtsad ja heas seisukorras. Sortimendi sisu on wäga rikkalik, näiteks leiate sealt: Austraalia, Barbados, Bulgaaria, Danzig, Fidschi, Greeka, Gruusia, Hispaania, Jamaika, Leedu, Lõuna-Afrika, Luksemburgi, Montenegro, Norra, Rodeesia, Rumeenia, Siileesia, Trinidadi, Türgi, Ukraina, Uue Meremaa ja teisi marke. Sortimendi hind on wõrreldes tema hea sisu ja kõrge wäärtuse juures **ainult kroon 2.50.** Lunamaksuga 15 senti kallim. Igale korjajale sündsam jõulukink. Umbes 100 isesugust sortimenti maade järele alati saadawal, samuti ka teiste marke üksikult ja seeriates. Nõudke maksuta hinnakirja. Teen walikuid mõõdukate hindadega. 1 **Arthur Malla,** kirjamarkide kauplus, Wiru tän. nr. 8, Tallinn.

Adeline Taunbaumi IV wäljaanne **Keedu- ja majapidamisjuht** soowitaw **jõulukingituseks.** Igas raamatuäris saadawal. Ladu: Tartus, Riia tän. 20, k. 7, hoowis. 35

Korralik **möbl. tuba,** erasissekäigu, elektriwalgustusega, wagusale üürnikule ära anda Tartus, Tõstuse tän. 16—23.

Wajan **mõõblita tuba** kuni 15. detsembrilt. Teatada sit. Tartus „17“ all.

Leitud „Wanemuises“ Treffneri gümnaasiumi pidu õhtul **naisterahwa käewõru.** Kätte saab kooli kantseleist.

PÕLLUMEES

Kõrgema auhinnaga kroonitud põllumajanduslik rahwaleht.

„Põllumees“ on maarahwa parem nõuandja. Siit leiawad põilupidajad kõik, mida nii uute kui ka wanade Eesti talude arendamiseks tarwis.

„Põllumehe“ kümnes juubeli-aastakäik 1929 maksab 2 kr., poolaastas 1,20 kr. Asunikkudele ja Petserimaa tellijatele 120 senti terwe aastakäik postiga kätte saates.

Igale „Põllumehe“ lugejale 1,5-krooniline kingitus, kui tellimise 1. jaanuariks ühes rahaga talitusele ära saadab, nimelt põllumajanduslik ühistegewuse kuukiri „Maisjõud“ ja „Põllumehe kalender-käsiraamat 1929“. Ilma nende raamatuteta ei saa põllumees läbi, kui tahab ajanõuete kohaselt talu pidada.

Rutake tellimistega. Nõudke proowinumbreid!

Aadress: Tallinn, Pikk uul. 42, postkast 54.

Ralin kindel surm rottidele Tallinna, S. Karja 9-5. / Telefon nr. 10-79.

Kaswajad lapsed wajewad tugewat toitu. Tarwitades igal hommikul terades kaeratangu **H-O** oraansh karpides hoiab lapsed toidetud, annab neile wastupidawuse ja alati kõigeparema terwise. Ainult 2 minutit keeta. Ei ole kunagi kleepiw ega limane.

Suurem **äriruum** Henningi platsil 1. jaanuaril üürile anda, kas aitadega ehk ilma. Teeteid saab Tartus, Fortuna tän. 2.

Preilid ja naised, kasutage ära! Toowitan pühiks suure hinnaalandusega naisterahwa **wilt, pitsüh ja sammet kübaraid.** Rüütli tän. 9. Kübaraäri Tuwies.

Kalender „Olewik“ 1929. a. on ilmunud suurewas kaustas ja paksem. Huwitawa tõe ja nalja sisuga ja karikatuurpiltidega. Sisuks on ka uus kuubiktabel meetrites ja nued kaalud, arwatud kilogrammides, mis uuel aastal sunduslikult maksma hakkawad. Hind 15 sent. Jällemüüjad saawad wäga suured %%%. Ka komisjoni peale müügiks saab igale ärimehele antud. Kalendri wäljaandja Tartus, K. E. Reinhold. Kaubamaja omanik.

Möbl. elektriwalg. **tuba** wälja üürida Tartus, Kiwi tän. 18-a, hoowimajas. Sealsamas on nähk reisikohwer müüa.

Üksik ühetoaline soe **korter** wälja üürida Tartus, Nõwa tän. 4 (Sõbra tän. nurgal).

2—3 tuba mõõbliga ehk ilma, ühes köögiga on kohe ära anda Tartus, Elisabeti tän. 37—1. Näha kella 10—4.

Hästi puhas **korter** 4 tuba, eestuba, köök koridorfüsteem, weranda. Ja **möbl. tuba** erasissekäiguga Tartus, Tähe tän. 86—3.

Ametiskäia kärra soowib elektriwalg. hästi **möbl. tuba** Teatada sit. Tartus „tw. nr. 1304“ all.

Wajan 2—6 toal. **korterit.** Pakkumised sit. Tartus „Korter“.

Dr. H. Piirako Naha-, sugu- ja sisehaigused. Kosmeetika. Wastuwõtmine kl. 9—2, 3—5, 7—9 õhtul ja igal ajal kui kodus olen. Tartus, Raatuse tän. 12.

Dr. A. Lenzner Naha- ja suguhaigused. Kosmeetika. Wastuwõtm. igap. kella 10—12 ja 5—7, pühap. kella 10—12, soowi korral ka teisel kellaajal kokkuleppe järele. Tartus, Rüütli tän. 25, k. 4

Dr. J. Waldmann Hambaarstimis-kabinett Suuhaigused. Kella 12-3. ja 7½—8½ õ. pühap. 10-11. Tartus, Pepleri 21—1.

Dr. K. Koll. Hambaarstimise kabinett. Suuhaigused. 10—1 ja 4—6. Tartus, Tiigi tän. 15.

Dr. Dobruschkes Naha- ja suguhaigused Kella 9—11 ja 5—7. Naisterahwastele kl. 4—5. Tartus, Rüütli uul. 24. (Laia uul. nurk) — Tel. 11-22

Dr. Amanda Touart Tartus, Uueturu tän. 16. Naha-, naistesuguhaigused ja sisemised haigused. Kõnet. kella 12—1 ja 5—½8 p. l. Telef. 11 59.

Dr. T. Soans. Närwi- ja waimuh. eriarst Kõnet. 12—1 ja 4—5. Tartus, Tallinna tän. 46, kliinikus.

Dr. med. Madisson. Sisemised ja närwihaigused. Wastuwõtm. 11—12 ja 5—6. Jakobi tän. 58, telef. 2-63.

Ämmaemand **S. Amon** Tartus, Pepleri tän. 2 (wastu Maarja kirikut).

Ämmaemand **E. Liibusk.** Tartus, Raatu t. 12, III korrus

Ämmaproua **A. Eller** Tartus, Kaida t. 1, kiwisilla juures

Ämmaemand **E. Eller** Tartus, Raekoja tän. 27, k. 1.

Kas Lõuna-Ameerikas tuleb sõda?

Boliiwia katkestas läbikäimise Paraguaiga. Paraguai soowitab wahekohut.

Boliiwia sõjawägi mobiliseeriti.

Londonist, 9. dets. (Trj.) Reuter teatab Lapazist, et Boliiwia katkestas wahekorra Paraguaiga sellepärast, et 300 Paraguai sõdurit tungisid 25 Boliiwia sõdurile kallale, kes Boliiwia territooriumil wiibisid. Buenos-Airesi teate põhjal pole kindluse tagasiwõtmine, millest Boliiwia sõdurid wälja tõrjuti, sündinud ilma werewaramiseta. Ühe hilisema teate järele Buenos-Airesist saatis Paraguai walitsus Boliiwia ministrile Ascunsioni märgukirja, milles tegi ettepaneku rahu jalulseadmiseks wahekohtu abil.

Wiimane teade Londonist ütleb:

Mehiko saatkonna teatel on 6. dets. wõitlustel Boliiwia ja Paraguai piiriwägede wahel kokku umbes 80 meest surma saanud. Kaotused olewat mõlemil poolel umbes ühe suurused.

Esmaspäeval p. l. teatatakse: Lehtede teatel anti piiritüli tõttu Paraguai saadikule Lapasis ja Boliiwia saadikule Asuncionis passid. Buenos-Airesi teate põhjal mobiliseeriti Boliiwia sõjawägi.

Nagu New-Yorgist teatatakse, on terwes Boliiwias korraldatud Paraguai wastaseid meeleawaldusi. Paraguais on aga seisukord wäga pinewaks kujunenud. Seisukorra paranemise lootuses pannakse kinnitamata teatele, et Paraguai on teinud ettepaneku tüli lahendamine anda wahekohtu kätte.

Piiritüli Boliiwia ja Paraguai wahel on kestnud juba terwe sajandi. Seniajani pole weel õnnestunud riigi piire täpsalt kindlaks määrata.

Käesolewal juhusel tungisid Boliiwia sõdurid maa-alale, mida paraguailased omaks pidasid. Sarnasele tegewusele wastasid Paraguai sõdurid sellega, et wõtsid tormijooksuga Boliiwia kindluse ja tõrjusid boliiwlased tagasi, kusjuures wiimased kaotasid surnutena 27 meest.

Woldemarase sõjakas kõne.

Lükkab Poola käe tagasi!

„Parem surra kui wõõrastele alistuda“.

Kaunasest, 9. dets. — Laupäewa õhtul kell 8 pidas peaminister Woldemaras ohwitseride klubis kõne Leedu politilisest seisukorrast. Praegune Leedu president Smetona olewat juba waremalt oma esinemistel seletanud, et iga Leedu walitsus, eriti praegune on alati arwamisel olnud, et iseseisew Leedu on wõimalik ainult Wilnoga, kui oma pealinnaga. Kui Wilno poolakate kätte jääks, siis wallutaks Poola ka Kaunase ja kogu Leedu. Sellepärast ei wõi Leedu poolt juttugi olla Wilnost loobumisest. Ühtlasi kordas Woldemaras Königsbergi konwerentsil öeldud sõnu, et Leedu ei wõta wastu poolakate poolt ulatatud kätt, sest „kellel käel ei ole mul kuiwanud weri, mis Wilno wallutamisel walati.“

Parem aus surm, kui alatusse orjuse langeda, ütles Woldemaras.

Woldemaras lõpetas oma kõne kinnitusega, et ta sõidab Lugaanosse kindla usuga, et mitte ainult kema, waid ka kõik Leedu kodanikud on walmis enam surema, kui wõõrastele alistuma.

Laatade pärast kohtus.

Tarwastu wald ja Mustla alew — mõlemad tagawad laata.

Omapärane protsess Tarwastu ja Mustla wahel. Mustla alew on Tarwastu wallast lahutatud juba ligemale kaks aastat, kuid siiski kokku leppida laatade suhtes ei suudeta. Wald pidas warem kõik laadad alewi piirides, kuid alewile oli ta nõus edasipidamiseks andma ainult üht, kawatsi. teisi laatu pidada Tarwastu asunduses. Ka Wiljandi maawolikogu kinnitas samase jaotuse. Alew esitas protesti rahukogule ja see otsustas kolm laata alewile jätta. Walla edasikaebusel läks asi riigikohtuni ja see kinnitas mõni päew tagasi maawolikogu otsuse. Protsessside seeria ei lõpe aga weel sellega. Kuni protsessiti pidas alew wallale kaks kuuluwat laata ära ja sai wasta walt ka laadamaksud omale. Kuna need laadad suurenad ümbruskonnas, siis oli maksu dest saadud summa wõrdlemisi soliidne. Wald tahab seda raha niiid alewilt kohtuteel tagasi nõuda.

Põllumajanduspäew Jõhwis.

9. skp. peeti Jõhwi tulet. seltsimajas Jõhwi põllumajanduslikkude koondiste — Jõhwi Põllumeeste Seltsi, Toila Piimaühingu ja Jõhwi ühispanga — korraldusel esimest põllumajanduspäewa. Päew kujunes peamiselt karjakaswatuse wajaduse rõhutamiseks. Esimesena refereeris Wiru maagronoom Saluste karjatoidu kaswatamise sihtjoontest, täiendades oma referaati ülewaatlikkude diagrammidega karjatoidu kaswatamisest Jõhwi ümbruskonna waldades — Kohtlas, Järwel, Wokas ja Jõhwis. Töi muuseas andmestikuna ette, et mööd. aastal on Jõhwi-Toila piimaühingu kaudu 20 miljonit rahwa sekka läinud.

Tegelik põllumees Kütis Jõhwi-Tammikust õneles karjakontrolli laiendamise wõimalustest piimasaaduste wäljaweo kontrolljaama esindaja Ruber abinõudest wõi wäärtuse tõstmiseks ja kohaliku jaoskonna agronoom põllumajanduse arendamisest Jõhwi ümbruskonnas.

Palamuse lähendamine raudtee jaamale.

Palamuse-Kaarepere uue maantee ehitustööd on juba kuu aega käimas. Osa celtöid tee täitmiseks on lõpukorral. Nii on ettejuhtuw mets maha wõetud ja kraawid täidetud. Tehtawa tee pikkus ulatub 4½ km peale ja selle läwi saab Palamuse alewik umbes 4 km wõrra Kaarepere raudteejaamale lähemale toodud. Praegu töötab siin 70—80 inimest, lähemal ajal wiiakse töö üle ühiskondlistele töölistele. Tööliste arwu tõstetakse siis paarisaja peale. Töö tehakse majanduslisel teel.

Minister sadamas.

Minister O. Köster tuiwunes eile sadamas teedeministeriumile alluwate asutustega.

Märkeid Emajõe oru ajaloost Tartu kohal.

Emajõe wanust arwatakse 8000 a. peale.

Emajõe ürgorg, fügawalt sisselõikunud punasesse dewooni liiwakiwisse, on tekkinud enne jääaja lõppu. Seda tõendab moräänkate, mis ürgoru weertel jä sakuid katab ja eriti silmatorkaw paljandite külgedel Tähtwere mäel. Samal paljandil näeme ka teist tõendust, nimelt kihtide kurutust, mis tekkinud hiigla jäärõhu all. Praegu on ta halwemini näha, eriti selge oli ta 2 aasta eest paremal jõekaldal mäemahakaewamisel.

Mannerjää, mis kogu Põhja-Euroopat kattis, taganes põhjapoole. Ka Eesti wabanes järk järgult jää alt. Jääserwa taganemisel oli Emajõe ürgorg sooneks, mida mööda Peipsi jääjärwe weed merde (wõi jää järwe) woolasid, mis tookord kattis weel praegust Wiljandimaa Suure-Jaani kõhelkonda.

Subarktilisel ajajärgul, umbes 8000 a. e. Kr. kui Eestis juba kase ja männime'sad kaswasid, ol Emajõe org kaetud loolumetsaga. Turbakiht, mis tol ajal tekkis ja mida me praegu oru põhjast leame umbes 3 m sügawuselt, sisaldab rikkalikult puujäänuseid. Oru keskel woolas küll ka siis jõgi kuid kõikide andmete põhjal Peipsist Wõrtsjärwe ja Wiljandi ürgoru kaudu merde, nii siis lääne sihis see on praegusele woolusihile otse wastupidi.

Oma kuulajatega Emajõe orus praktilistel töödel olles tegin kindlaks, et mesaturba peal asuwad järwesetted, milledes rikkalikult esinew tigude fauna kuulub seiswa wee fauna hulka. Selleski järgneb, et ürgorg oli tol ajal terwes omas ulatuses seiswa wee kogu.

Arwatawasti katkes Loode-Eesti maatõusu tagajärjel Wõrtsjärwel ühendus merega, järwe weeseind aga oli Peipsi omaga ühe kõrgune, nii et kõrgeises sihis woolamine takistatud oli ja tekkisid 2 järwe: Wõrtsjärw ja Peipsi järw, mis omawahel ühenduses olid Emajõe ürgoru kaudu kitsa kaelaga *).

Tolmuterade analüüsi põhjal oli mul wõimalus kindlaks teha selle järwe wanadus. Ta kuulub põhjajääaegsesse soojusajajärgu algusse. See on nii nimetatud „waraboreaalne“ ajajärk, mis langeb umbes 7. aastatuhandele e. Kr. Peale kase ja männi kaswawad siin tol ajal juba jalakas wõi künnapuu (Ulmus sp.) ja sarapuu (Corylus) wähesel määral. Teised lehtpuud, nagu tamm, pähn jne., ka kuusk puuduwad weel täielikult. Läänemeri oli tol ajal Lõuna-Rootsi tõusu tõttu Põhjamereni laiendatud ja moodustas magedaweelise, nii nim. Auchylus-järwe.

*) Ülaltoodu tõenduseks uurisin kaks joonprofiili nii paremal, kui wasakul jõekaldal ja nad näitawad ühtlast lademete lewinemist. Järwesetteid leiame mõlemal kaldal, mille tõttu saab määrata järwe piirid ja ulatuse.

Ettewalmistused Eesti-Läti laskewõistlusteks.

Läti kaitseliidu ülem lahkus Tallinnast.

Pärast wiibimist Soomes jõudis Läti kaitseliidu ülem polkownik Tone ühes oma staabiülema Behrsiniga laupäeval Tallinna tagasi. Laupäeval külastasid külalised kooskaitseliidu staabiülema kol. leitn. Maidega Rapla malewkonda, kus tutwunesid seal praegu töötawa kaitseliidu lendkooli tööga. Pühapäeval tutwuneti kaitseliidu tööga Tartus, waadeldi mitmesi kohas kaitseliidu pühapäewaseid harjutusi ja lasketiiru ehitamist Mustajõe juure.

Läti kaitseliidu ülema külaswiibimisel Eestis otsustati edaspidi mõlemate maade kaitseliitude kontakti ja koostöötamist tihendada. Otsustati hakata eeltöid tegema Eesti-Läti kaitseliidu laskewõistlusteks, mis tulewad pidamisele alles tulewal aastal.

Eile õhtul lahkusid külalised Tallinnast.

Wiljandi „ameerikalikud“ kõmid trellide tagt.

Tallinna kriminaalpolitsei õnnestus tabada kino „Endla“ juures Tallinnas Feliks Kallakut ja Rich. Pruulit, kes Wiljandi wesiposti osakonna pool tühjaks röowisid rahakarpa 310 00 sendi wäärtuses, sealjuures katki lõigates elektrijuhed.

Samuti paigutati trellide taha tuntud wargapoiss Rud. Preekenan, kes tänavat ühe teise murdwarga J. Grünbergiga jõudis Wiimane katsus põgeneda, kuid kriminaalpolitsei assistendil õnnestus pärast rüselemist teda wangistada. Läbiotsimisel leiti temaskust laskewalmis rewolwer. Kui arutamisel Grünbergi järele jooksis, õnnestus teisel mehel — Preeksmanil põgeneda; kuid ka temaga hiljem.

Täna riigikogu koosolek.

Deklaratsioon wiibib.

Täna kell 5 p. l. on riigikogu koosolek, kus tähtsamaks päewakorrapunktiks on wabariigi walitsuse ja ministeeriumide korralduse seadus 2. lugemisel. Uus walitsus deklaratsiooni weel ei esita.

Kuuldawasti esineb riigiwanem A. Rei walitsuse deklaratsiooniga riigikogus eelolewal reedel. Sellega oleksid läbirääkimised deklaratsiooni kohta wististi järgneval teisipäewal.

Eile esines riigiwanemale diplomaatilise ja konsulaarkorpus.

Looma terwishoiu ümber.

Weiste- ja loomataudide wastu wõitlemise määrusi uuendatakse.

Kuna meie arenewas põllumajanduses loomakaswatus omab tähtsa koha, siis on wajalik ka süwendada wõitlust loomataudide alal. Selle pärast on põllutööministeerium pidanud tarwilikuks läbi wiia loomataudide wastu wõitlemise määrustes mõningaid uuendusi.

On nimelt selgunud, et looma tiisikuse juhtumisi peamiselt sigade juures kergesti edasi antakse ja et tõrjumisi mõõdusi ei ole, et igat haigestunud looma wõib häwitada ja omanikule selle eest tasu maksa. Samuti on ka lähem kord maksma pandud sigade häwitamise eest tasu maksmiseks. Sigade eest, kes 14 päewa jooksul pärast sundustuku katse jüstimist surewad, maksetakse kahjutasu täis wäärtuses.

Sigade tiisikuse, punataudi, maksataudi ja katku wastu wõitlemiseks on taudi juhtumisel et tõenõhtud loomade eraldamine. Haiguse piirkonnas selgitawad loomaarstid haiguse põhjusi ja kestwust. Kui selgub, et taudi teatud piirkonnas lewinemise tundemärke awaldab, siis korraldab loomatervishoiu ametiasutus sigade järelwaatust ning üksikutesse majapidamistesse wiiwatele teedele wõidakse üles panna plakatid haiguse teadetega. Ka loomatervishoiu walitsuselt ka sigade sundtapmist ette wõtta. Sundtapmise korral maksetakse tasutasu täies wäärtuses.

Tulekahju Mäksal.

7. skp. õhtul põles Saarakste asunduses August Ernitsa saun maani maha. Tules häwines 10 pd. murdmata linu. Umbes 30 kr. wäärtuses Nii hoone, kui linad olid kindlustamata. Omanik hindab kogu kahju 250 kr. peale. Tuli sai algust arwatawasti küdewast sauna ahjust.

Kliima muutus soemaks, kuiwasid järwed ja sood. Ka Emajõe ürgorus olew järw kuiwas aegamööda ja kattus sootaimestikuga. Umbes 100 aastat hiljem ei teki siin enam järwesetteid, waid puhtad madalsoo turbad. Selle turba alumisteks kihtidest wõime hulgaliselt leida mõõgarohu (Cladium mariscus R. Br.) jäänuseid. Seetaim kaswas pärastjääaegses soojusajajärgus hulgaliselt ü terwe Eesti, kuna ta praegu waid Lääne-Eestis ja saartele omane on.

Läänemere Auchylus-järwe ajajärk wastab Rootsi arkeoloogide Maglemose-Müllerupi ajale wõi Kesk-Euroopa Azilien-ajale, mis kuulub Preboreoneolithicumi wõi Mesolithicumi. Ka Kunda lahe lainetas siis järw, nagu ma hiljuti kindlaks tegin ja selle järwe setteist on tehtud kuulsad Kunda arkeoloogilised leiud.

Tahmatult tõusis mul mõte, kas mitte juba järwe olemasolu ajal ei olnud kitsail ürgoru kaelail Tartu kohal, tolleaegse Maglemose'i aegse inimese asumispaik? Uurimistel arkeoloogia instituudis leidsin oma mõttele kinnitust. Nimelt on leitud luust noolte otsi turba wõimisel Marrama kohal ja surnuaedade all Emajõe orus. Leiud on tehtud arwatawasti ülemisest järwesetete kihidest, sest nad on wõrdlemisi hästi alalhoidunud. Edaspidisel turbawõtmisel kuni järwesetteni wõeht nii mõndagi huwitawat leida.

Praegune Emajõgi oma idasihilise wooluga on alles pärast järweaegjärku tekkinud (7—6000 e. Kr.) ja ei ole mitte wanem kui umbes 800 aastat.

Eradotsent dr. P. W. Thomson,
T. ü. geoloogia instituut.

Rahwasteliidu nõuk. 53. istangjärk awati.

Edasilükkamisega saadi mitmest küsimusest kergesti üle.

Poola-Leedu konfliktis oodatakse Woldemarast.

Lugaanost, 10. detsembril. — Rahwasteliidu nõukogu 53. istangjärk algas esmaspäewa hommikul Lugaanos kinnise koosolekuga, kus istangjärgu päewakord kindlaks määrati. Selles on 33 küsimust. Kõige tähtsam neist on Poola-Leedu konflikt. Kaid see küsim. ei tule enne arutusele, kui Woldemaras Lugaanosse jõuab, mis arwatawasti teisipäewal sünnib.

Kinnisele koosolekule järgnes awalik koosolek. Selle alul tänas istangjärgu juhataja Briand Lugaano wõimusid lahke wastutulekuest rahwasteliidu nõukogu istangjärgu ettewalmistustöödel. Edasi awaldas ta rõõmu Chamberlaini, Stresemanni ja Titulescu terwekssaamise üle.

Stresemann tänas nõukogu liikmeid selle eest, et nemad wastu wõtsid tema ettepaneku käesolewat istangj. Lugaanos pidada. Arstid olewat temale nimelt seda kohta soowitanud.

Selle peale asus nõukogu päewakorrast arutamisele. Ungari optantide küsimuses awaldas Briand soowi, et otsekohesteläbirääkimistel Rumeenia-Ungari wahel kordaläheks täielikku kokkulepet saawutada. Nõukogu jääb Ungari-Rumeenia otsekoheste läbirääkimiste tulemusi ootama.

Nõukogu septembri istangjärgul tehtud Helweetsiale ettepaneku kohta alalise rahwuswahelise kohtukoja heaksarwamise nõutamise asjus otsustas nõukogu Scialoja ettepanekul, et enne tuleb iga üksiku nõukogu liikme riigi kaaluda seda, kas on alalise rahwuswahelise kohtukoja heaksarwamise küsimiseks tarwis nõukogu üksmeelset otsust, wõi jatkub enamusega tehtud otsusest. Ühel hilisemal nõukogu istangjärgul tuleb see küsimus nõukogus arutusele.

Järgmisena tuli arutusele nõukogu istangjärkude arwu wähendamise küsimus. On nimelt ette pandud nõukogu istangjärkude arwu wähendada 4 pealt 3 peale aastas. Nõukogu otsustas selle küsimuse tulewa aasta septembri istangjärguni edasi lükata.

Sellega lõppes esmaspäew. ennelõunane koosolek. Osa wõttis koosolekust umbes 150 ajakirjanikku kõigist maailma jagudest.

Eraläbirääkimiste eelmäng.

Wiimased rahwasteliidu nõukogu liikmed jõudsid Lugaanosse pühapäewal. Nende hulgas oli ka Inglise wälisminister Chamberlain. Pühapäewal külastas Prantsuse wälisminister Briand Saksa wälisminister Stresemanni. Läbirääkimised nende wahel kestsid 1½ tundi. Kõneluse sisust pole aga midagi teada. Kohe pärast kõnelust Stresemanniga külastas Briand ka Chamberlaini, kes elab ühes hotellis Stresemanniga. Chamberlaini juures peatus Briand ainult lühikest aega ja, nagu kuulda, õnnelesid nad mõnest rahwasteliidu nõukogu päewakorra punktist.

Lugaanost pärale jõudnud teadete põhjal rääkisid Stresemann ja Briand rahwasteliidu nõukogu päewakorra üle.

Itaalia riigisekretär Grandi ja Itaalia esitaja rahwasteliidu nõukogus Paulucci külastasid rahwasteliidu peasekretäri sir Eric Drummondi.

Kõik külalised teretulnud!

Kr. N. N. Ühing Tartus on juba aastaid tegutsenud pedagoogilisel ja sotsiaalsel alal. Peaasjalikult teeb laste päewakodude ülewalpidamine muret. Et mitmesuguseid nõudeid rahuldada, on ühing asunud kahe Ungari rahwanäidendi Oberuferi „Paradiisi mäng“ ja „Jõulu mängu“ õppimisele.

Reedel 14. ja pühapäewal 16. skp. kaunaise mõlemad laulumängud prl. Asta Leithammeli lahkel kaasategemisel N. M. Kr. ü. ruumides, Wallikraawi tänaw 23., ette. Kõik külalised südamest teretulnud.

Lumetorm ja külm Ühisriikides.

Berliinist, 10. now. (Trj.) Nagu New-Yorgist teatatakse, oli Ühisriikide idapoolsel piiril käesolewal talwel esimene lumetorm olnud. Tormile järgnenud kõwa külm.

Ülewaatlik aruanne

Fr. Rob. Faehlmanni mälestuse jäädwustamise komitee tegewusest.

Dr. Faehlmanni mälestuse jäädwustamise komitee moodustati 1927. a. sügisel Tartu Eesti Ühistute Seltsi ja Eesti Kirjanduse Seltsi poolt. Oma tegewuse awas ta seega, et ajas mõlema korjanduse organiseerimisele Faehlmanni hauakoraldamise ja temale Tartu Toomemäele püstitawa mälestusjamba heaks.

Mõne kuu jooksul tuli korjanduselt niiwõrd raha kokku, et wõidi esimene osa kawatsele wõetud ülesandest — Faehlmanni hauakalmu ja platsi kordaseadmine — täide saata: Omandati kõige pealt 40 aastaks F. R. F. hauaplats (144 ruutjalga, hinnaga 108 krooni) ja koguti hauamonumendi kawandeid ühes eelarwetega. Neist walmis wälja lõputs kujur W. Melniku oma. See kujutab graniidi astmeile asetatud poolümmarguselt fasseteeritud plaati samast materjalist. Ülesuses lihtkoorberi oks metallist ja pealkirjaks (metalltähtedega): „F. R. Faehlmann. Elu on üürike, aated jäädawad.“

Ühtlasi otsustati tõsta hauaplatsi pinda ja piirata see graniidist äärekiwidega, mis asetatakse ümale esialgsele kohale Faehlmanni hauat juba olemasolew massiiwne raudrist, millene oli paari ühne aasta eest kohelt tõstetud endise hauaga ja antisse.

Kujur W. Melniku poolt esitatud kawa põhja kõlmiti temaga leping, mille järele Faehlmanni hauamonument ühes hauaplatsi korraldamisega (kuid ilma mottota hauakiwil) pidi maksma kokku 825 krooni. Mõningate lisatööde eest wäljaspool eelarwet (moto prontstähtedes, risti ja alustiku kordaseadmine, mõtted jne.) tuli weel juure maksa 135 krooni, nii et hauaplats ühes monumendi ja kõpulitu kordaseadmisega läks maksma kogusumbas 1068 kr.

Kordaseatud hauakalmu katteks awamine sündis käesolewa aasta sügiskuu 29. ja järgmisel päewal korraldati Eesti Kirjanduse Seltsi eestwõtel Faehlmanni mälestuse aktus ülikooli terwisepoiu instituudi suures auditooriumis, kia tänaval. Suurem osa seal esitatud kõnedest, mõnedustawad nüüd mõneajaguste lisandustega enne jõulu ilmuwa broshüüri, mille müügist sissetulekuga läheb F. R. Faehlmanni mälestusjamba püstitamiseks. Selle kululama ülesande täidewimiseks tuleb nüüd seda energilisemalt hoogu wõtta. Aluseks on ülejääk senisest korjandusest, mis 29. oktoobril s. a. oli 759 krooni 62 senti ja mõlemal päewal on tulnud korjandusõhtandeid ja kuu kapitali wabariigi walitsuse ojest toetusena 50 krooni. Peale selle teatas kunsti sihtkapitali walitsus, et ta eelarwesse on wõinud dr. F. Kuki figuuri wolmistamiseks osa töötasuks 1000 kr.

Püstitatawa mälestusjamba kuju ja wõimaliku kõrgeim küll eeldatakse kolmekordse korjandusummaga kõrgemaks suuruseks, millele wajaliku lisa loota — mida warem seda parem — kuna selle järele wõidaks siis kindla kawandi wõitlus wõistlustada.

Kuna korjanduse aeg kestab kuni 31. dets. 1929 a., julgeb korraldaw komitee loota, et kõik seni korjajad seda aega nõud weel kõrgemaks tegewuseks ära tarwitawad selleks, et wõimalikult oma suurele suguwennale püstitatawale mälestusjamba jamale mäele, mis ta lõimis kord oma rõõmu- ja ilusa luule sõrasel.

Tartus, 6. dets. 1928.

Korraldawa komitee nimel:
K. E. Sõõt, esimees, E. Lukk, A. Lüüsnad; S. Talwik ja J. Raudsepp, laekapoidjad; E. Päss, kirjatoimetaja.

Perekonnaseisu teated.

Mõõdunud nädalal on Tartu linna perekonnaseisu ametniku juures registreeritud järgmised perekonnaseisu muudatused:

Sündinud: Delila Enno, Neimi Lüüs, Wella-Riita Taschkin, Elmar Aland, Hugo Trikant, Lea Pallo, Heiki Schwalbe, Maimu Lepsik ja Ernst Nahkor.

Abiellunud: Kirill (Karl) Wares ja Leida-Emilie Pügi, Wiktor Romet ja Erna-Lowise Oun, Aleksander Nahkor ja Emilie Krisar, sd. Kiiwes.

Abiellumiseks soowi awaldanud: Eduard Wiira ja Anna Iiwes, Robert Uus ja Liidia Must, Alfel Kliimar ja Marta Russak, Jaan Poska ja Juulia Reiart, Otto Steinbach ja Liisa Eilsen, Oskar Peters ja Hildegard Treal, August Mägi ja Hildegard Reiman, Hans Mehlapuu ja Walentiine Treal, Artur Kruusenberg ja Marie Sarw, Aleksander Mägi ja Anfissa Elinkin.

Surnud: Pauline Kuslap (Kuslapuu) 77 a. w., Juliane Koort 66 a. w., Alwiine-Marie-(Amalie) Beck 96 a. wana.

Londoni börsi teated.

8. dets. 1928. a.

£= Pariisis — 124,17½, New-Yorgis — 4,85 1/32, Brüsselis — 34,89, Genfis — 25 18, Amsterdamis — 12,03/4, Milaanos — 92,62½, Berliinis — 20,35½, Stokholmis — 18,14, Kopenhaagenis — 18,10, Oslos — 18,19½, Wiinis 34,49, Praagas — 163 3/4, Helsingis — 192 3/8, Madridis — 30,02½, Lissabonis — 109 3/8, Ateenas — 375, Bukarestis — 805½, Riios — 5 29/32, Buenos-Airesis — 47 13 32, Bombays — 1 sh. 6 1/32 p., Shanghais — 2 sh. 7 p., Hongkongis — 2 sh., Yokohamas — sh. 10 25/32 p., hõbe — 26 5/16.

Põhja-Soomes 25 kraadi külma.

Meil püsib nulli ümber.

Kestmise kiirusega lõunapoolsed tuuled. Pilwine, paiguti wähe lund. Temperatuur null-kraadi ümber.

ülewaade 10. detsembrilt

Atlandi madalrõhkkond jõwenedes 738 mm Shotti- ja Jirimaale liikunud. Sealt laieneb ta edasi kagu poole Prantsusmaale. Teine madalrõhkkond täitudes 755 mm Walgel merel ja kirdepool Nord-Kappi. Kõrgerõhkkond üle 770 mm Kagu-Wenes. See sektor Läänemerel ja tema lõunaosa ümbritsewail maadel wähenemas. Poolas laialdased lumesajud. Öösel ja eile hommikul sadas Eestis ainult põhjaosas lund.

Eile hommikul oli Eestis sisemaal null-kraadi, saartel 1 kuni 2 kraadi sooja. Öösine miinimum oli kogu Eestis null-kraadi, ainult Wõrus ja Pärdiskis oli 1 kraad külma. Sise-Lätis oli hommikul kuni 3 kraadi külma. Dresdenis oli kuni 4 kraadi külma ja Põhja-Prantsusmaal langes temperatuur paiguti 3 kraadini. Madalawad temperatuurid on Põhja-Soomes ja Lapimaal, kus kraadilaas näitab 23 kuni 25 kraadi all nulli.

Tänase „Postimehega“ on „Leselehe“ nr. 7—8 tellijatel kaasas.

Wastutaw toimetaja A. Jõgeveste.
Wäljaandja Jaan Tõnisson.

Trükkind „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

Postkaartide albume
Salmialbume
Lauamappe
Plokke
jne.
„POSTIMEHE“ RAAMATUKAUPLUS
Tartus, Suurturg 16.

Ostmised
Läbisõidul 10. ja 11. dets. ostan
briljante, antiik-asju ja waipu.
Grand hotell, kl 10—1 ja 4—6.

Rõõma-Radamaal
wõlakst „Postimehe“ tellimist ja kuulutusi wastu Hosting'i ka p'ses.

10. skp. surma läbi lahkunud meie unustamata ema, abikaasat, õde ja sugulast

Helene Simm'i

sünd. Nuuma

mälestawad abikaasa, lapsed, õed, wend ja omaksed.

Ärasaatmine leinamajast Tähe tän. 91 12. skp. kell ½2 Peetri surnuaiale.

Ärsti on waja

Aegwiidu. Praktika suur, peale selle weel kaks metsatööstust, s. o. Riigi saeweski, K.-m. Thomas Clayhills ja Son's ja A.-S. Silwa saeweski Apoporal. Korter saadawal. Küsida Aegwiidu apteegist.

Ämmaproua
Erits-Blum
Tartus, Karlowa t. 9
Telefon 909.

Ämmaproua
A. Willmann,
Tartus,
Narwa (Peterburi) tän. 17.

---

2 wäiff. ehk 1 suurem, korrmöbleer.

tuba

erafisfekäiguga, kefflimas tarwitab kohe aastaüürnik. Pakk. flt. fub. aastaüürnik.

Möbl. tuba

elektriwalg., erafisfekäik., keeduwõimalus. Tartus, Wladimiri tän. 3, poodi.

---

28. dets. 1928. a. kell 12 päewal antakse wälja suusõnalisel wähempakkumisel Tartu Wangimaja kantseleis Tartus, Jaani tän. 30, järelpakkumisega **31. dets. 1928. a. kell 10 h.** samal kohal Tartu wangimajale umbes

100 puuda loomaliha ja 45 puuda seapeki

muretsemise wäljaandmine Tartu Wangimaja tarwis aja peale 1-st jaanuarist 1929. a. kuni 1-se aprillini 1929. a. Pakkumisest osawõtjatel tuleb maksta Wangimaja kassasse tagatis-raha üks kolmandik pakutawate ainete wäärtusest, enne pakkumise algust. Tingimised on näha Wangimaja kantseleis igal äripäewal kella 10 kuni 14.

Nr. 1030. Tartu Wangimaja ülem.

---

8. XII. s. a. kurja käe läbi langenud ühingu liiget Halliste jaamaülemat

Mart Womm'i

mälestab

L. O. jaamaametnikkude kutseühisus.

JÕULUKS

soowitan suures walikus meester. ja naister. **walmispalituid, meeste ülikondi ja pükse.** Hinnad wõistlemata odawad. I klassi töö. Oma töökoda. Kõige paremad nais- ja meesriiete juurelõikajad. Töö eest täielik wastutus. Kõik tellimised täidetakse weel pühadeks. Rutake tellimistega.

KARL ABEL'i RIIDE- JA WALMISRIIETEKAUPLUS TARTUS, KAUBAHOOW NR. 8. / TELEF. 159.

MÄRKUS: Homme ilmub Karl Abel'i riide- ja walmisriietekaupluse 1929. a. KALENDER ning jagatakse ostjatele hinnata wälja.

Oma lugupeetud liiget

Helene Simm'i

mälestab **Tartu Wäikekaupmeeste Selts.**

Seltsi liikmeil koguda kell 12 l. 12. skp. Suurturg 17.

Matuse komitee.

A. W. Pronikowi direktsioon
Wene teater — Saksa teatris.
Riia Wene Draamateatri lahkumisetendus
enne Riiga sõitu.
Reedel, 14. detsembril.
Peaosades kaastegewad: N. S. Barabanow, Wf. Orlow, E. Rüdberg, W. L. Tsengeri, J. R. Jurowski ja Lilia Stengel
Карнавалъ любви.
Charles Mere 4 waatuseline näidend.
Kaastegewad: Astarow, Barabanow, Belski, Satskoi, Lewitskaja, Wf. Orlow, Polonski, Rüdberg, Ungern, Tsengeri, Jurowski, Lilia Stengel.
Algus kell 8 õhtul.
Piileteid müüakse muusikariist. magasinis „Teater ja Muusika" (Raütli tän. nr. 8), etenduse päewal ka teatri kassas kella 6 peale õhtul.

Raske kannatuse järele lahkus siit ilmast 9. dets. 1928. a. kell 8,30 õhtul

Karl Eduard Männi

1869.—1928.

Matmine neljapäewal 13. detsembril kell 2 p. l. Maarja surnuaiale.

Haine ja omaksed.

Wanemuise teater
Teisipäewal, 11. dets. kell 8 õ.
Wilmast korda

Wõitlus trooni pärast

Henrik Ibseni aja'ooline näidend 5 waat., 10 pildis.

Üli- ja kooliõpilaste pääsetähed makswad.

◇◇◇

Neljapäewal, 13. dets. kell 8 õhtul

Esietendus:

Hokuspokus

Curt Goetzi naljamäng 3 w. eel- ja järelmänguga.

Lawastaja E. Türk
Dekoraator W. Haas

Üli- ja kooliõpilaste pääsetähed makswad.

Müümised

Müüa
peegliga kapp,
plüüsh saali mööbel, tammepuust puhwet, mahagonipuust riidekapp, kirjutuslaud, söögilaud, peeglid, wiinitoole ja muud, Tartus, Jaani tän. 14, toiduainete poe kõrwal.

Mutulisel edasi anda kohe maksetawa raha eest tasuta maasaamise

eesõigus

(maa wälja wõtmata.) Pakkumised ühes hinnaga saata Narwa, Põhja kodu talitusse „nr. 100" all.

Pianiino

müüa. Tartus, Küldi tän. 7—2

Ülila wallas olew „Aidako"

talu

on elumuutmise tõttu müüa. Krundi suurus kogusummas 147 wkm. Kaupa teeb koha peal omanik.

Odaw. müüa karakulkraega meester.

kasukas.

Näha kl. 2—4, Tartus, Puiestee tän. 64—3.

Müüa hant udu- ja noppimata

sulgi

Tartus, Turu tän. 42—1.

Odawasti müüa head

Türgi diiwanid

Tartus, Lao (Ladumise) tän. 5.

Häid Wirumaa söögikartuleid

müüa Tartus, rauditee jaamas wagunist.

Soodsaid kinke

juubelitelks ja sünnipäewadeks

Soowitan suures walikus **kõbedast Eesti kannusid, peekreid, tubaka- ja paberossikaste, kuld ja hõbe paberossitoose, kuld ja hõbe tassiu- ja käekellasid** parematest Schweitsi wabrikutest, nagu: Zenith, Omega, Paul Buhre, Longines jne. wõistl. odawate hindadega

Kullasepp H. Jabo

Aleksandri t. 6 ja **Suurturg nr. 9. tel. 606.**

---

3 toaline

korter

wälja üürida. Tartus, Põllu tän. 1, Puiestee tän. lõpul.

Soowitakse üürida kauplus.

ruumi

Teat. flt. „minew" all.

Leitud tõenur

Järele küsida Tartus, Uus Sawi tän. 4—3, II. korral, kella 1—5.

Wanemuine.

Laupäewal, 15. detsembril kell 10 õ.

Wiimane uue seadeldusega

Maski-õhtu.

2 ORKESTRIT. Pääsetähed eelmüügil.

Kõik ostawad

oma jõulukingid

moc-, pudu- ja pesukaupadest

ainult

Venn. Lepp'a ärist

Tartus, Kaubahoow nr. 2, telef. 4-81.

Äri lõpetamise puhul olandatud hindadega

wäljamüük;

mitmesugust mööblit ja muud kraami, seal hulgas tualettlaud, sohwalaud ja tugitool punasest puust, Tartus, Riia tänawal nr. 32, mööbliäris.

Tarwis kohe ehk hiljemalt 17. skp. kahte mööbliga

tuba

Wõigi tarwitamisega. Teatada flt. R. D. all.

Mööbliga

tuba

ametnikule üürile anda. Tartus, Lille tän. 12, k. 1.

Kellel on rutuliselt 1 toaline

korter

üürile anda. Kirjad saata hiljemalt 13. skp. Tartus, Oa tän. 11, korter 3.

Elwas

korter,

soojad ruumid, 2 tuba, köök ja weranda, elektriwalg. kohe ära anda. Teateid J. Tuulelt Elwast

---

Rahamehed!

kes laenab lühiseks ajaks

100—120 krooni

Kindlustus olemas. Teatada flt. „19052" all.

Eesti Hüpoteegipanga

ehk endise nimetusega **Liiwimaa Linna-Hüpoteegi Seltsi** juhatus teatab panga liikmetele-laenuwõtjatele, et

wolinikkude walimised

järgmiseks kolmeks aastaks Panga põhikirja § 26 järele ära peetakse

19. jaanuaril 1929. a.:

TARTUS kell 6 p. l. panga ruumides, Suurturg 12. TALLINNAS ühes Nõmme, Haapsalu, Paide, Narwa ja Tapaga (walimiskoht Tallinnas), PÄRNUS, WALGAS, WILJANDIS, WÕRUS ja KURESAARES antakse koosoleku kohast ja tunnist laenuwõtjatele Panga kohaliku esitaja poolt eriti teada.

Tartus, 8. detsembril 1928. a.
Nr. 4086.

Eesti Hüpoteegipanga juhatuse nimel:

Esimees **O. Rätt.**
Sekretär **A. Kruusberg.**

Müüa Tartus wanem, hästi fisfetöötatud

juukfetööstuse äri

häädel tingimistel. Järelküsida Tartus, P. Luberaud'i peegli äris, Uueturu tän. nr. 11. Tallinnas, Krambergi juukfetööstuses, Lai tän. nr. 7.

Rohu- ja wärwikaupluses

E. Weckram

Tartus.

Raekoja tän. 12 endine J. R. Matto. ▼ **Tähe tän. 63** Telefon 5-65.

Soowitab omast tagawarast kõige paremat:

Lõnga- ja riidewärwe
Kanga pleeki
Pesu- ja söögisoodat
Pesu- ja näoseepi
Seebikiwi
Kampfoli
Pesupulbrit
Pipart
Würtsi
Aidikahapet
Jõulu- ja Särakünnlaid
Inglilokke
Hõbedat
Küünlajalgu
Maitseainet
j. n. e.

Soliid ettewõte wajab

energilist agenti

ülemaaliseks tegutsemiseks headel tingimustel. Soowiawaldused täielika aadressi ja lühikese elulco kirjeldusega „Postimehe" raamatukauplusesse „nr. 3" all.

Kohe müüa hästi odawasti omaniku elumuutmise pärast

nafta-mootor

ühes weskiisise seadega. Teateid saab Tartus, Lao tän. 1—1.

Kaks hagijat

teine ajab hästi rebast ja hästilastja jahipüüs jahilõpetamise pärast odawalt müüa Tartus, Narwa tän. 69, (endine Peterburi) R. Uusi puutöökojas.

Magamise kuhsett

ja 2 merehein. päätlemadratsit müüa Tartus. Wana tän. 5—1, hoowis.

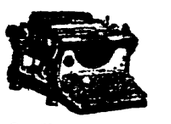

Kirjutusmasin

kuulsa Rootsi Halda Aktsiebolag'i wabrikust müüa. **Tartus, Lai tän. 41, kort. 1.**

Müüa uus kaseputt

puhwetikapp

Tartus, Aleksandri tän. 80, tisleri juures.

Ärakaotatud wäljaõmmeldud käekott

Kiwi tänawal. Sees on õhine emaileeritud puudritoos, õõdi ninarätt ja wähe raha. Ausat leidjat palun hea tasuwalusega ära tuua Kiwi tän. 42—4, enne kella 11 ehk peale k. 6.